

3
(1425)-son
17-yanvar
2020

Xabar

ERURSEN SHOH, AGAR OGOHSEN SEN
AGAR OGOHSEN SEN, SHOHSEN SEN

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH VAZIRLIGI NASHRI

1992-yil martdan chiqa boshlagan www.xabar.uz

УШБУ СОНДА:

ҲАМКОРЛИК ВА ИНВЕСТИЦИЯ

АКТ вазирлигида япониялик мутахассис иш бошлади **3-бет**

МОБИЛЬНАЯ СВЯЗЬ

Сколько стоил самый дорогой «красивый» номер Ucell в 2019 году **6-бет**

ВАТАН ФИДОЙИЛАРИНИ УНУТМАЙДИ

Онаизор: Дилшодим тирикден, ҳозир эшикдан кириб келадиганден бўлаверади... **7-бет**

ТАНА ВА РУҲИЯТ ТЕТИКЛИГИ

Соғлигимиз учун инвестиция **8-9-бетлар**

ХОРИҲДАГИ ВАТАНДОШЛАР

Азамат Яхшибоев: "Ҳаётдан нолийдиган малайзияликни учратмадим" **11-бет**

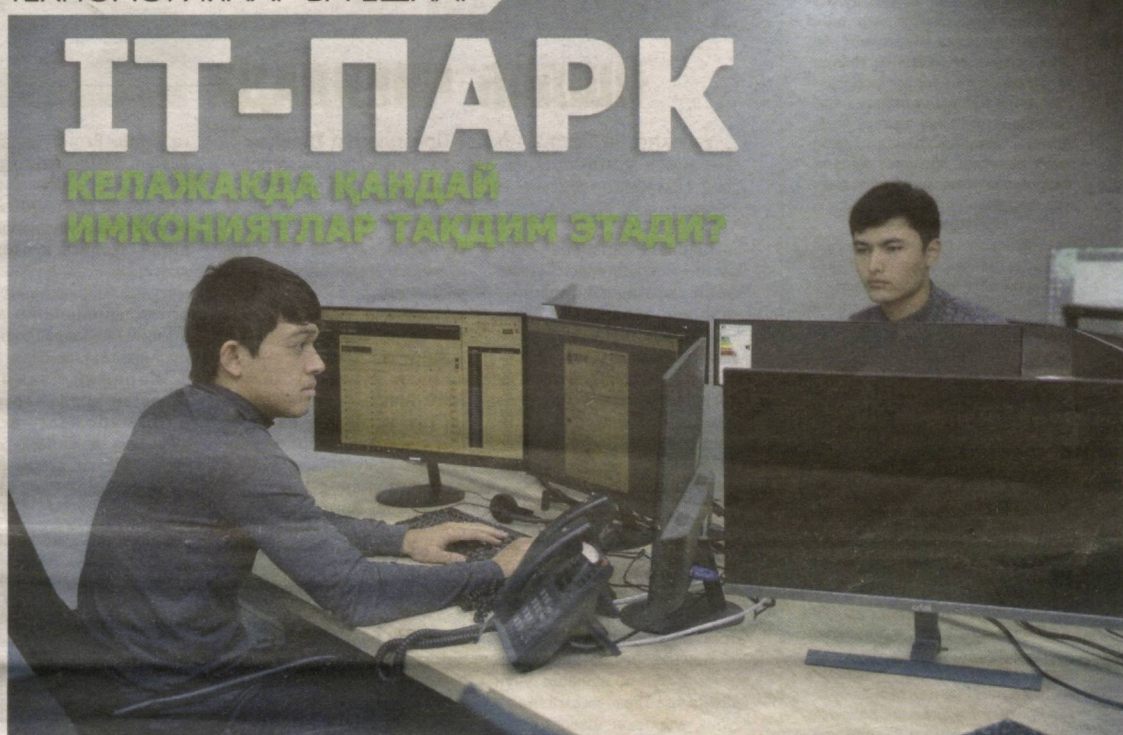
АЛОҚА ОЛАМИДА

Америка махсус хизмати Windowsдаги дарзни аниқлади **12-бет**

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Windows 10: компьютер ёки ноутбук "оқилиб" қолса... **16-бет**

ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА ЁШЛАР

IT-ПАРК

КЕЛАЖАҚДА ҚАНДАЙ
ИМКОНИЯТЛАР ТАҚДИМ ЭТАДИ?

Шу йилнинг 10 январ куни Тошкент шаҳрида StarTech конференцияси бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги ҳамда IT-парк томонидан ўтказилган ушбу тадбирда дастурий маҳсулотлар бозорининг замонавий тенденциялари муҳокама қилинди.

Конференцияда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирининг биринчи ўринбосари Олим Умаров иштирок этди.

Дунёнинг таниқли экспертлари ҳам конференцияда қатнашиб, маърузалар ўқишди.

IT-парк директори Фарҳод Ибрагимов IT-парк ташкил этилганидан буён ўтган қисқа вақт ичида тарихга муҳрланган бир қанча воқеалар содир бўлгани, ташкилотнинг йил якунлари ва келажак режалари ҳақида айтиб ўтди. **4-бет**

ТАҚДИРЛАШ

СОҶА ҲАРБИЙЛАРИ МУКОФОТЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари ташкил этилганининг 28 йиллиги ва 14 январ — Ватан ҳимоячилари куни муносабати билан тизимда ўзининг ҳалол, фидокорона меҳнати билан ўрناق кўрсатаётган, касбига, юртига садоқат билан хизмат қилаётган, энг муҳими, давлатимизнинг муҳофаза қобилиятини мустаҳкамлаш, Куролли Кучларни барпо этишга салмоқли ҳисса қўшган ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш соҳасининг бир гуруҳ ҳарбий хизматчиларини вазирликнинг идоравий мукофотлари билан тақдирлади.

Вазирликнинг "Фахрий ёрлиги" билан Давлат фелдъегерлик хизмати ходими **Рустамжон Аброрович ЭРНАЗАРОВ** ҳамда Тошкент ахборот технологиялари университетининг Ҳарбий кафедраси ўқитувчиси **Абдуғафур Саттарович РАЗОҚОВ** тақдирланди.

Вазирликнинг "Ўз касбининг устаси" белгиси билан Давлат фелдъегерлик хизмати ходими **Фарҳод Ҳошимович ЗАРИПОВ**, Давлат фелдъегерлик хизмати катта инспектори **Олим Фаттахович САГАТОВ**, Давлат фелдъегерлик хизмати Наманган шаҳар бўлини маси ходими **Толиб Тургунович ЖАББОРОВ** мукофотланди.

САМОГА БЎЙЛАГАН ДУРДОНА

15 январда Тошкент телеминорасининг фойдаланишга топширилганига 35 йил тўлди

Тошкент телеминораси ўзига хос тақдорланмас ноёб архитектура иншооти бўлиб, бугунги кунда республикада ҳамда Марказий Осиёда ягона ва энг баланд иншоот ҳисобланади. Телеминора 1991 йилда Дунёнинг буюк миноралари федерацияси сафига киритилиб, ўша йили 200дан ортиқ миноралар орасида 11-ўринни эгаллаган. Бугунги кунда баландлиги 375 метр бўлган телеминора МДХ давлатлари телеминоралари орасида Останкинодан кейинги иккинчи ўринни эгаллайди.

Бу йил 35 ёшни қаршилаган Тошкент телеминораси бугунги кунда пойтахтимизнинг тисмолига айланган десак муболаға бўлмади. Тошкент шаҳрининг турли томонидан йўлга чиқсангиз телеминора савлат тўкиб сизни қарши олади.

Телеминора ҳозирда аҳолимизга телевидение ва радиодастурларни узлуксиз ва сифатли кўринишда узатиб беришда хизмат қилиб келмоқда. Албатта бунда телеминорада меҳнат қилган ва бугунги кунда фаолият юритаётган меҳнаткаш ва жонкуяр ходимларнинг улкан ҳиссаси борлигини эътироф этиб ўтиш лозим.

ЭНГ РОБОТЛАШГАН МАМЛАКАТЛАР

Ҳар 100 минг нафар ишчида турли келадиган саноят роботлари сони

1. Жанубий Корея 531
2. Сингапур 398
3. Япония 305
4. Германия 301
5. Швеция 212
6. Тайван 190
7. Дания 188
8. АҚШ 176

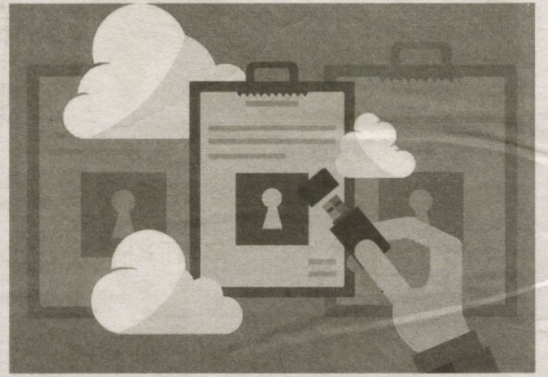

Манба: ИНФОГРАФ

2 | ХАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИ

Jumadan
Jumagacha

БАРЧА ХИЗМАТЛАР УЧУН ЯГОНА БЎЛГАН ЭЛЕКТРОН РАҚАМЛИ ИМЗО ИШЛАБ ЧИҚИЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 9 январ куни давлат хизматлари кўрсатиш самарадорлигини ошириш масалалари бўйича йиғилиш ўтказди.

Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси президенти сифатидаги фаолиятининг илк кунларидан "Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқимизга хизмат қилиши керак" деган ғояни илгари сурган эди. Мақсад одамларимизнинг оғирини енгил қилиш, ҳар қандай қулайликлар яратишдан иборат.

Йиғилишда давлатимиз раҳбари давлат хизматларини кўрсатиш борасидаги ишлар дастлабки қадамлар экани, аҳолига қулайликларни янада кўпайтириш зарурлигини таъкидлади.

Аввало, "ягона дарча" таъминоти тўлиқ ишлаши учун барча давлат хизматлари тўлиқ электрон шаклга ўтказилиши ва маълумотлар рақамлаштирилиши лозимлиги кўрсатиб ўтилди.

Ҳозирги кунда давлат хизмати кўрсатувчи 80та идорадан атиги 27таси Давлат хизматлари агентлиги билан ўзаро интеграция қилинган. 53 идорада маълумотлар рақамлаштирилмаган. Мисол учун,

соғлиқни сақлаш, экология, қурилиш, архив билан боғлиқ давлат хизматлари соҳаларининг қўлини электрон маълумот базаси шаклландирмаган.

Шундай маълумот алмашинуви йўқлиги сабабли 2019 йилда қурилиш, табиий газ, иссиқ сув ва ичимлик суви таъминоти борасида хизмат кўрсатиш мuddатлари бузилган.

Шу боис йиғилишда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги ҳамда Адлия вазирлиги барча идораларнинг давлат хизматлари билан боғлиқ ахборот тизимлари ва маълумотлар базасини яратиш бўйича манзилли дастур ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Электрон давлат хизматларидан фойдаланувчилар сонини йил якунигача камида 5 бараварга ошириш, 2025 йилгача тўлиқ электрон хизмат кўрсатишга ўтиш мақсад қилиб қўйилди.

Аҳолининг 75 фоизи интернетга мобил қурилмалар орқали қираётганини инobat-

га олиб, Ягона интерактив давлат хизматлари порталининг мобил версиясини ишга тушириш муҳимлиги қайд этилди. Узоқ ҳудудларда яшайдиган аҳолига қулайликлар яратиш мақсадида давлат хизматлари марказининг 50дан ортқ филиалини ташкил этишни жадаллаштириш зарурлиги таъкидланди.

Хорижий тажрибани қўллаган ҳолда, одамларга бир мурожаат асосида қўшимча комплекс хизматлар кўрсатиш ҳамда фуқаронинг мурожаатисига ҳам унга керакли хизмат турларини таклиф қилиш мумкинлиги қайд этилди.

Мисол учун, фарзанд туғилиши билан унга туғилганликни қайд этиш, нафақа белгилаш, яшаш жойига рўйхатга ва тиббиёт муассасасига ҳисобга қўйиш, болалар богчасига навбат каби хизматлар беришга тақдим этилса, ота-оналарга гоят қулай бўлади.

Йиғилишда ушбу тизимни эксперимент тартиқасида Тошкент шаҳрида, кейинчалик бошқа ҳудудларда босқичма-босқич жорий этиш юзасидан топшириқ берилди.

Президентимиз кўплай хизматлар учун электрон рақамли имзо талаб қилиниши

одамларга қийинчилик туғдираётгани, айниқса, бу тадбиркорларнинг энг оғрикли нуқтаси эканини таъкидлади.

Электрон рақамли имзодан компьютер орқалигина фойдаланиш мумкин. Тадбиркор рўйхатдан ўтиш учун солиқ идораси калити, божхона ҳужжатлари учун божхона калити ва ҳисобрақами билан ишлаш учун банкининг электрон рақамли имзосини олиши шарт. Бу калитларни олиш учун ҳар бир идорага алоҳида-алоҳида бориб, уни харид қилиши, тагин муайян мuddатда яна маблағ сарфлаб янгилатиш керак.

Президентимиз томонидан Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигига мутасадди ташкилотлар билан биргалиқда электрон рақамли имзо талаб этиладиган хизмат турлари учун шахсни тасдиқлашнинг муқобил, хавфсиз ва содда усулларини жорий қилиш вазифаси қўйилди. Шу йил 1 июлгача ҳамма хизматлар учун ягона бўлган электрон рақамли имзо ишлаб чиқиш бўйича топшириқ берилди.

Йиғилишда муҳокама қилинган масалалар юзасидан чора-тадбирлар белгилаб олинди.

МУҲОКАМА

АКТ соҳасидаги лойиҳаларни амалга ошириш учун 180 миллион доллар жалб этилади

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Бирлашган Араб Амириклар ва Японияга олий даражадаги ташрифлар якунида эришилган келишувларни амалга ошириш муҳокамасига бағишланган йиғилиш ўтказди.

БАА ва Япония – улкан инвестицион имкониятларга эга, жадал ривожланиши, модернизация ва илғор технологияларни самарали жорий қилиши, диверсификациялашган ва барқарор иқтисодий ётти шакллантиришга хизмат қиладиган кенг миқёсли инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда катта тажрибага эга мамлакатлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 24-26 март кунлари БААга ва 17-20 декабр кунлари Японияга амалга оширган расмий ташрифлари икки томонлама ҳамкорликлар тарихида янги саҳифалар очди.

Ташрифлар якунида ҳукуматлараро ва идоралараро салмоқли ҳужжатлар тўплами, шунингдек, савдо-иқтисодий ва инвестицион битимлар имзоланди. Хусусан,

Бирлашган Араб Амириклар ва Япония билан умумий қиймати 10 миллиард доллардан ортқ, Япония билан эса 6 миллиард доллардан зиёд қўшма лойиҳаларни амалга ошириш бўйича келишувларга эришилди.

Хусусан, Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги Япония халқаро ҳамкорлик банки (JBIC) кредит маблағлари ҳисобидан "Маълумотларни сақлаш ва уларга ишлов бериш марказлари (дата-марказлар) ташкил этиш", "Пакетли коммуникация халқаро марказларини кенгайтириш", "Телекоммуникация транспорт тармоғи ва маълумотлар узатиш тармоғини кенгайтириш", "Радиотармоқни модернизация қилиш" лойиҳаларини амалга ошириш учун 180 миллион доллар

маблағ жалб этишни режалаштирган.

Шу билан бир қаторда, япониялик мутахассис Эцуаки Ёшида Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигида вазир маслаҳатчиси сифатида фаолият бошлади. У АКТ соҳасидаги корхоналарни модернизация қилиш, техник ва технологик жиҳатдан янгилаш дастурини амалга ошириш учун хорижий инвестициялар ва халқаро кредит линияларини жалб қилиш масалалари билан шуғулланади. Ўзбекистон Республикасининг Япониядаги элчихонасида таълим, фан ва инновациялар бўйича маслаҳатчи-вакил ҳамда хусусий бизнес билан ишлаш бўйича маслаҳатчи лавозимлари жорий қилинди.

Президент Шавкат Мирзиёев йиғилиш чоғида ташрифлар натижалари бўйича ишлаб чиқилган "йўл хариталари"га мувофиқ 2020 йил учун белгиланган чора-тадбирларнинг тўлиқ ва сифатли ижросини таъминлаш зарурлигини таъкидлади.

16 январ куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев мамлакатимизга расмий ташриф билан келган Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири вазифасини бажарувчи Сергей Лавровни қабул қилди. Учрашув аввало Президентимиз стратегик шерикли ва иттифоқчиликка асосланган икки томонлама муносабатларнинг ривожланиши суръати тобора ортиб бораётганини катта мамнуният билан қайд этди. Сергей Лавров самимий қабул учун давлатимиз раҳбарига миннатдорлик билдирди ҳамда Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг дилдан саломларини етказди.

Учрашувда Ўзбекистон — Россия муносабатларининг долзарб масалалари кўриб чиқилди, халқаро ва минтақавий аҳамиятга молик мавзулар юзасидан фикр алмашилди.

Матбуотда Ўзбекистон Республикаси Президенти имзолаган "Ватан ҳимоячилари куни ва Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 28 йиллиги муносабати билан ҳарбий хизматчилар ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларидан бир гуруҳини муқофотлаш тўғрисида"ги фармон эълон қилинди.

“ЎЗБЕКТЕЛЕКОМ” АК АНЪАНАВИЙ ЎҚУВ КУРСЛАРИ БЎЛИБ ЎТМОҚДА

Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманида “Ўзбектелеком” АК анъанавий махсус ўқув курслари бошланди. 13-18 январ кунларига белгиланган ўқув курсларининг тингловчилари — компания филиаллари раҳбарлари ва бош ҳисобчилари.

Ўқув курсларига ташриф буюрган Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазири Шухрат Содиқов тизим олдида турган долзарб вазифалар, телекоммуникация тармоқларини ривожлантиришнинг устувор йўналишлари, аҳолига энг замонавий, тезкор хизматлар тақдим этиш ҳамда “Ўзбектелеком” АК бошқариш сифати ва самардорлигини юксалтириш юзасидан амалга оширили-

ши лозим бўлган стратегик масалаларга тўхталиб ўтди.

2020 йилги ўқув курсларининг бош мавзуси: Time management – самардорлик ва натижадорлик кафолати. Ёшлар ва уларнинг ташаббусларини қўллаб қувватлаш – муваффақият гарови”.

Ўқув курсларида:

- Тайм-менежмент
- Ёшлар масалалари, ёшларга оид давлат сиёсати
- Солиқ ва бюджет сиёсати
- Коррупцияга қарши курашиш
- Психология
- Меҳнатни муҳофаза қилиш
- Замонавий бошқарув
- Бухгалтерия ҳисобини юришдаги муаммолар

● Ҳисоблашда электрон дастур ва воситалардан фойдаланиш йўналишидаги мавзуларда маърузалар ўқилиб, тингловчилар томонидан муҳокама қилинди.

Ўқув курслари тингловчилари 18 январ куни Тошкентдаги Ал-Хоразмий номидаги АКТ мактабига ташриф буюришади. Шу куни тингловчиларга сертификатларни топшириш маросими ҳам бўлиб ўтади.

E-MASTERS CHENGDU 2020

2020 йил ўзбек киберспорти учун ғалаба билан бошланди

Ўзбекистон электрон компютер спорти федерацияси киберспортчиларидан иборат делегация Таиланднинг Бангкок шаҳрида – AESF (Осиё электрон спорт федерацияси) томонидан ўтказилган форумда ва e-Masters Chengdu 2020 саралаш bosқичида муваффақиятли иштирок этди.

Жаҳоннинг нуфузли компанияларидан бири – The Sun Media Group ва Thailand Esports Federation ҳамкорлигида ташкил этилган e-Masters Cup Bangkok 2020 минтақавий саралаш ўйинларида Ўзбекистон номидан PES 2020 йўналишида Урта Осиёнинг икки карра чемпиони – Team Uzbekistan миллий терма жамоаси аъзоси Салоҳиддин Эсанов қатнашди.

Қуръа натижаларига кўра, Жанубий ва Марказий Осиё минтақасининг “А” гуруҳидан ўрин олган Салоҳиддин Эсановга Покистон, Ҳиндистон ва Шри-Ланка мамлакатлари киберспортчилари рақиблик қилишди. “В” гуруҳидан эса Қозғистон, Малдив ва Непал жамоалари

аъзолари жой олишди.

Гуруҳ bosқичини йирик ҳисобли ғалабалар билан бошлаган киберспортчимиз ишончли ўйинлар кўрсатиб гуруҳдан чиқиб олган бўлса, плей-офф ярим финалида “В” гуруҳининг кучли ўйинчиларидан бири қозғистонлик киберспортчини енгди ва финалга йўл олди. Қизгин курашларга бой кечган финал беллашувида ҳам Салоҳиддин Эсанов ҳиндистонлик киберспортчини умумий ҳисобда мағлуб етиб, PES 2020 йўналишида e-Masters 2020 Qualifiersнинг Жанубий & Марказий Осиё минтақаси чемпионига айланди ва Хитойнинг Ченгду шаҳрида бўлиб ўтадиган гранд-финал йўлланмасини қўлга киритди.

АКТ ВАЗИРЛИГИДА ЯПОНИЯЛИК МУТАХАССИС ИШ БОШЛАДИ

Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигида япониялик мутахассис Этсуаки Ёшида иш бошлади.

Этсуаки Ёшида 1971 йил Японияда туғилган ва меҳнат фаолиятини Япония банкида бошлаган. Этсуаки Ёшида турли йилларда Япония халқаро молия маркази, тадқиқотлар ва статистика департаменти, Япония халқаро ҳам-

корлик банки (ЖБИК)да қатор масъул лавозимларда фаолият юритган.

Этсуаки Ёшида бугунги кунга қадар Япония халқаро ҳамкорлик банки Кредит, баҳолаш ва хатарларни бошқариш гуруҳи Мамлакатни кредитлаш департаменти 3 бўлим директори ва бош иқтисодчиси вазифасида ишлаган.

Эндиликда япониялик мутахассис ахборот технологиялари корхоналарининг инвестиция фаолиятини жадаллаштириш, техник ва технологик жиҳатдан қайта қуроллантириш дастурини амалга оширишда хорижий инвестициялар ва халқаро кредит линияларини жалб қилиш билан шуғулланади.

ЯГОНА ПОРТАЛНИНГ МОБИЛ ИЛОВАСИ ИШГА ТУШИРИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Лойиҳа бошқаруви миллий агентлиги қошидаги Электрон ҳукумат ва рақамли иқтисодиёт лойиҳаларини бошқариш маркази Ягона интерактив давлат хизматлари порталининг мобил иловасини ишга туширди.

Эндиликда Android амалий тизими базасидаги мобил қурилмалар эгалари маълум давлат хизматларидан исталган вақтда, уйдан чиқмаган ҳолда ва давлат органларига бормасдан фойдаланишлари мумкин.

Ишга туширилган иловада бир қатор транзакцион хизматлар (давлат органи ходимининг иштирокисиз кўрсатиладиган хизматлар) тақдим этилади:

мобил иловада йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жарима ҳақида маълумот олиш (беулу тақдим этилади); шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағидаги жамғарма ҳолати ҳақида маълумот олиш;

СТИРни аниқлаш; ҳисобланган иш ҳақи суммалари тўғрисида, коммунал хизматлари буйича шахсий ҳисоб-рақами ҳақида маълумот олиш ва бошқалар. Ҳозирда марказ томонидан мобил илова орқали кўрсатиладиган интерактив хизматлар доирасини кенгайтириш, шунингдек, Ягона порталнинг мобил иловасини iOS амалий тизими базасидаги қурилмалар учун ишлаб чиқиш буйича иш олиб борилмоқда.

Ягона порталнинг Android тизими учун мобил иловасини мазкур ҳавола орқали юклаб олиш мумкин.

4 | ТЕХНОЛОГИЯЛАР ВА ЁШЛАР

IT-парк

Келажакда қандай имкониятлар тақдим этади?

◀ 1-бет

Резидентлар

Фарҳод Ибрагимовнинг қайд этишича, IT-паркиннг резидентлик дастури ташкилотнинг асосий блокларидан биридир. Айни вақтда IT-паркда умумий экспорт ҳажми 15 миллион долларга тенг бўлган 363та резидент бор. Резидентлар асосан улгуржи савдо ва дистрибуция, молиявий бозорлар ва технологик ишлаб чиқариш билан шуғулланишади.

IT-парк худудида махсус имтиёзлар тақдим этилган бўлиб, унинг резидентлари, жисмоний шахсларнинг даромад солиғидан ташқари, деярли барча солиқлардан озод қилинган. Бундан ташқари, резидентлар божхона тўловларини тўлашлари шарт эмас ва улар ички ҳисоб-китобларда доллардан фойдаланишлари мумкин.

IT-парк Ўзбекистоннинг бошқа худудларига ҳам чиқади

Ўзбекистонда 33 миллион киши истиқомат қилади, бу Марказий Осиё аҳолисининг деярли ярмини ташкил этади. Мамлакатда фуқароларнинг ўртача ёши — 27 ёш, ташкил этади, шунинг ҳисобига бизда 18 миллиондан ортиқ меҳнатга лаёқатли одамлар бор.

— Мамлакатимизнинг барча худудларида жамланган улкан инсон салоҳиятини ривожлантиришимиз керак. Бироқ, бир муаммоимиз бор — нима иш билан шуғулланишни билмай турган мактаб битирувчилари жуда кўп. Шунинг учун бизда мазкур муаммони ҳал қилишга қаратилган бир қанча муҳим ташаббуслар мавжуд. Бу муаммонинг энг кенг қўламли ва истиқболли ечимларидан бири бу — республикамизнинг ҳар бир минтақасида IT-марказларнинг очилишидир. Яхши IT-мутахассис бўлиш учун олий маълумот дипломига эга бўлиш шарт эмас, масалан, улар рақамли технологиялар марказларида IT-хизматларини экспорт қилиш учун тузилган курсларда ўқитилгандан сўнг

юқори маошли касб эгаси бўлишлари мумкин, — деди IT-парк директори.

Ушбу IT-марказларда исталган киши ахборот технологиялари бўйича бепул онлайн ва офлайн таълим олишлари мумкин ва уларда ўқув курслари ўзбек тилида ҳам олиб борилди. IT-марказларда нафақат таълимни энди бошлаган бошланғич даражадаги ўқувчилар, балки амалий иш тажрибасига эга, ўз малакасини оширишни хоҳловчилар ҳам таълим олиш имкониятига эга бўладилар.

IT-таълим

Ахборот технологиялари ҳар қандай ривожланган иқтисодиётнинг асосини ташкил этади, IT-мутахассисларнинг билимлари, уларнинг рақамли майдондаги ишлари жамиятнинг интеллектуал салоҳияти учун ниҳоятда муҳимдир. IT-хизматларнинг экспорти ҳажми бўйича Ўзбекистон ҳали ҳам ушбу йўналишда азалдан кучли бўлиб келган Беларус, Украина, Пошва ва бошқа мамлакатлардан орқада қолмоқда, шунинг учун IT-паркиннг устувор вазифаларидан бири бу мазкур соҳадаги ҳолатни тубдан ўзгартиришдир.

IT-парк қошидаги академия — 2019 йил 21 ноябр куни Бирлашган Араб Амириклари ҳукумати билан биргаликда эълон қилинган One Million Uzbek Coders миллий дастурининг асосий ижрочисидир.

IT-академиянинг One Million Uzbek Coders лойиҳаси доирасида дастурлаш ва маълумотларни таҳлил қилишнинг энг кўп талабга эга бўлган йўналишлари бўйича Udacity халқаро платформасининг тўртта курси бўлиб, уларнинг ҳар бири Ўзбекистоннинг стартаплари ривожланиши ва йирик IT-компанияларга айланиши учун Ўзбекистонда IT-маданиятини ривожлантириш йўлида ўзига хос муҳит яратди. Утган йил давомида IT-парк ахборот технологиялари соҳасида бешта йирик кўрик-

Шунингдек, IT-парк иштиро-

танловни ўтказди ва уларнинг умумий мукофот жамғармаси 2 миллиондан ортиқ маблағни ташкил этиб, шундан 810 миллиондан ортиғи стартап-лоийҳаларнинг гоёларини амалга ошириш учун мукофот сифатида тақдим этилди.

Бундан ташқари, жорий йилдан бошлаб янги IT-тадбиркорлар ўзбек тилида онлайн-инкубация дастуридан ўтишлари мумкин, бу эса бутун республика бўйлаб стартап-экозимининг жадал ривожланишига ёрдам беради.

Хорижий ташкилотлар билан ҳамкорлик

IT-паркиннг асосий вазифаларидан бири ташқи бозорларда IT-маҳсулотларини илгари суриш, шунингдек, лойиҳаларни биргаликда амалга ошириш учун хорижий инвесторларни жалб қилиш мақсадида хорижий давлатлар ва хорижий ҳамкорлар билан ўзаро алоқаларни йўлга қўйишдир.

Бугунги кунда IT-парк 20дан ортиқ хорижий мамлакатлардаги ҳамкорлари билан битимлар ва меморандумларга эга бўлиб, бу мамлакатлар қаторида Россия, Беларус, Қозоғистон, Тожикистон, Буюк Британия, Грузия, Хиндистон, Швейцария, Корея, Миср ва АҚШ бор.

IT-парк 2022 йилда

2022 йилга бориб, IT-парк бешта худудда: Самарқанд, Бухоро, Наманган, Хоразм ва Қорақалпоғистон Республикасида ўзининг филиалларини очади. Тошкент шаҳридаги IT-парк лойиҳасининг ўзи ҳам кенгайтирилади ва 7,8 гектар майдонни қамраб олади, шундан 385 минг квадрат метрни умумий бинолар майдони ташкил этиб, у 19та замонавий бинони ўз ичига олади. Ушбу лойиҳа 16 мингдан ортиқ янги иш ўринларини яратади, бу эса иқтидорли ёшларга юқори маошли ва муносиб иш топишда имкон беради.

Тошкент шаҳридаги IT-парк лойиҳасининг ўзи ҳам кенгайтирилади ва 7,8 гектар майдонни қамраб олади, шундан 385 минг квадрат метрни умумий бинолар майдони ташкил этиб, у 19та замонавий бинони ўз ичига олади. Ушбу лойиҳа 16 мингдан ортиқ янги иш ўринларини яратади, бу эса иқтидорли ёшларга юқори маошли ва муносиб иш топишда имкон беради.

КОМПАНИЯДА ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ КУНИ ҚАНДАЙ ЎТДИ?

“Ўзбектелеком” акциядорлик компаниясида Ватан ҳимоячилари куни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 28 йиллигини нишонлаш доирасида семинар ўтказилди. Видеоконференция тизими орқали филиалларни боғлаган тадбирга компания ижроия аппарати ҳамда мутахассислар, айниқса, ёшлар кенг жалб этилди.

Семинарда Мудофаа вазирлигининг Ахборот-коммуникация технологиялари ва алоқа ҳарбий институтининг “Ахборот хавфсизлиги” кафедраси бошлиғи подполковник Азамат Исмоилов ҳамда “Телекоммуникация” кафедраси катта ўқитувчиси лейтенант Ойбек Деҳқоновлар қатнашди.

Улар бугунги кунда юртимиз ҳарбий соҳасида олиб борилаётган ислохотларнинг мазмун-моҳияти ва самараси, ахборот-коммуникация технологиялари ва алоқа соҳасида юқори малакали офицер кадрлар тайёрлаш тизими, Ватани-

миз ҳарбийлари учун яратилган шарт-шароитлар, уларга ҳамда оила аъзолари учун берилётган имтиёзлар ҳақида тушунчалар беришди.

Азамат Исмоилов Тошкент ахборот технологиялари университетининг Махсус факултети базасида қайта ташкил этилган Ахборот-коммуникация технологиялари ва алоқа ҳарбий институтининг бугунги фаолияти ва келажақдаги режалари ҳақида сўзлаб, иштирокчиларни қизиқтирган саволларга жавоб берди.

Лейтенант Ойбек Деҳқонов иштирокчилар томонидан бе-

рилган саволларга жавоб берар экан, мазкур ҳарбий институт фаолиятига алоҳида тўхталиб ўтди. Хусусан, ушбу ҳарбий институтда олти йўналиш бўйича офицер кадрлар тайёрланади, ўнча кафедра ва малака ошириш факултети фаолияти йўлга қўйилган, энг замонавий ускуналар билан жиҳозланган лабораторияларга эга, 700 ўринли ошхонаси, спортнинг 14 тури билан шуғулланиш имконини берувчи ёпиқ спорт зали бор. Институтга курсантлар техник йўналишдаги олий ўқув юртарининг энг иқтидорли талабалари орасидан саралаб олинади. Битуривчиларга лейтенант ҳарбий унвони ва давлат намунасидаги диплом берилади.

Семинар-мулоқотда ўзаро фикр алмашганилиб, барча ўзини қизиқтирган саволларга жавоб олди.

Хуршид АТАНИЯЗОВ

Ҳарбийлар ёшлар ҳузурида

ТАТУ Самарқанд филиалида вилоят Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари подполковниги И.Рўзибоев, сержант М.Сотволдиев ҳамда ёш ҳарбийлар иштирокида Ватан ҳимоячилари кунига бағишланган тадбир ўтказилди.

Унда филиал Маънавият ва маърифат бўлими бошлиғи в.в.б. О.Ражабов, компютер инжиниринги факултети декан ўринбосари М.Убайдуллаев ҳамда мазкур факултетнинг 1-босқич талабалари қатнашди.

Ёшлар қалбида ватанпарварлик ҳиссини янада ошириш, уларда ҳарбий хизмат кўникмаларини шакллантиришга қаратилган ушбу тадбирда мутахассислар йиғилганларга бугунги замонавий ҳарбий хизматчи қандай бўли-

ши кераклиги, ҳарбийликка қизиққан ёшлардан қандай билим ва кўникмалар талаб қилиниши, ватанпарварлик туйғуларни ҳақида тушунчалар беришди. Шу билан бир қаторда, ўз жонини юрт тинчлиги учун фидо қилган мард ўғлонларимиз ёдга олиниб, уларнинг хотираси абадий ёдимизда эканлиги таъкидланди. Ўз навбатида, ёшлар ҳам ўзларининг Давлат хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари тизимига оид барча саволларига жавоблар олишди.

Ўтказилаётган бу каби тадбирлар армия ва халқ яқдиллигини мустаҳкамлаш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаб, шижоат ва мардлик туйғуларини уйғотишда муҳим аҳамият касб этади.

ТАТУ Самарқанд филиали матбуот хизмати

Байрамга муносиб совга

14 январь – Ватан ҳимоячилари куни Ўзбекистон ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши томонидан Бахт шаҳри (Сирдарё тумани)нинг “Тадбиркор” маҳалласида жойлашган ўқув-тарбия муассасаси тарбияланувчиларига 44 томлик китоблар тўплами совга қилинди.

– Бу муассасага бежиз китоблар олиб келмадик, – деди совгаларни топширар экан, кенгаш бош мутахассиси Ботир Мирзаев. – Китоб ҳар бир инсонга яхши дўст, ҳамроҳ-ҳамфикр бўла олади. Уйлаймизки, ушбу китоблар ҳам тарбияланувчилар маънавий оламини бойитишга катта ҳисса қўшади.

ТАТУ САМАРҚАНД ФИЛИАЛИ: “устоз-шогирд” анъаналари илм-фан чўққиларига йўл очмоқда

Тошкент ахборот технологиялари университетининг Самарқанд филиали 2017 йилдан буён МИРЭА — Россия технология университети билан ҳамкорлик қилиб келади.

2018 йилда илмий ҳамкорлик доирасида филиалнинг “Телекоммуникация инжиниринги” кафедраси доценти А.Салоҳитдинов раҳбарлигида кафедра ассистенти Ҳотам Мирзоқулов Россия технология университетида уч ойлик стажировкада бўлиб қайтди. Ушбу стажировка натижасида тўртта илмий мақола нуфузли COPUS тасарруфидаги журналларда чоп этилди.

Бу илмий ишлар ҳам фундаментал, ҳам амалий аҳамиятга эга. Хусусан, металл-диэлектрик нанокомпозитлар хусусиятлари ўрганилган ва уларнинг алоқа соҳасида, радар технологияларида, антенналарда ишлатилиши кўрсатиб берилган.

Бундан ташқари, ўтган 2019 йилда МИРЭА-Россия технология университетининг “Наноэлектроника” кафедраси профессори, физика-математика фанлари доктори Алексей Юрасов ҳамда филиалнинг “Телекоммуникация инжиниринги” кафедраси доценти Амритдин Салоҳитдинов, кафедра ассистенти Ҳотам Мирзоқуловлар ТАТУ Самарқанд филиали ва МИРЭА — Россия технология университети талабалари учун “Электромагнетизм” фани бўйича ўқув қўлланма чоп этишди. Ўқув қўлланма Россия Федерациясининг Олий таълим вазирлиги ҳамда Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги томонидан тасдиқланган.

Филиалда “устоз-шогирд”лик анъаналари яхши йўлга қўйилган. Хусусан, А. Салоҳитдинов ва Ҳ. Мирзоқуловлар ҳаммуаллифлигида янги сунъий метаматериал яратилди ва амалий тажрибадан ўтказилди. Бу материалларни мамлакатимиз алоқа ва телекоммуникация соҳаларида кенг қўллаш режага киритилган.

Шунингдек, бу ёш олимлар илмий ишлари кафедра ва факултетлари миқёсида талабаларнинг диплом ва курс ишлари, магистрларнинг диссертацияларига жорий этилмоқда.

Бажарилган илмий ишларнинг якуни сифатида техника фанлари бўйича фалсафа фанлари доктори илмий даражаси (PhD)ни олиш учун Ҳотам Мирзоқулов устози — физика-математика фанлари номзоди, доцент Амритдин Салоҳитдинов раҳбарлигида мустақил изланувчи сифатида ТАТУ докторантурасига қабул қилинди.

Филиал илмий салоҳиятини янада ошириш йўлида тинимсиз изланишда бўлган ҳамда ўз устида ишлаб, талабаларга юқори сифатли таълим бераётган устозларга доимо ҳорманг, деймиз.

СОҲА КОРХОНАЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ТАЛАБАЛАР БИЛАН УЧРАШДИ

Тошкент ахборот технологиялари университети Самарқанд филиалида АКТ соҳаси корхоналари раҳбарлари билан филиал талабаларининг учрашуви ўтказилди.

Учрашувда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги Самарқанд вилояти ҳудудий бошқармаси бошлиғи Н.Эшназаров, шунингдек, вилоят Электромагнит мослашув хизмати, “Ўзбектелеком” АК Самарқанд филиали, Самарқанд Радиотелеузастиш маркази, “ЎзМобайл” филиали Самарқанд ҳудудий боғламаси, “Ўзбекистон почтаси” АЖ Самарқанд филиали ҳамда вилоят Ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш маркази раҳбар ва масъул ходимлари иштирок этди.

Очиқ мулоқот тарзида олиб борилган ушбу тадбирда талаба-ёшлар ўзларини қизиқтирган саволлар, мавжуд муаммолар, таклиф ва мулоҳазалари билан раҳбарларга бевосита муражаат этдилар. Соҳа корхоналари раҳбарлари мавжуд муаммоларни атрофича кўриб чиқишга, ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашда филиал маъмурияти билан доимий ҳамкорлик қилишга келишиб олишди.

Абдуғафур ҲОТАМОВ,
“Хабар”нинг Самарқанд вилоятидаги мухбири

6 МОБИЛЬНАЯ СВЯЗЬ

СКОЛЬКО СТОИЛ САМЫЙ ДОРОГОЙ "КРАСИВЫЙ" НОМЕР UCELL В 2019 ГОДУ

Продажа "красивых" мобильных номеров Ucell на онлайн-аукционе принесла в 2019 году 0,5 млрд сумов.

Всего было продано около 600 номеров. Самый дешевый продали за 23,6 тыс. сумов, а самый дорогой – за 20,4 млн сумов. Что это был за номер не сообщается, но летом на аукцион выставили номер 998 93 000 00 04 по стартовой цене в 30 млн сумов.

20,4

млн сумов

стоил самый дорогой "красивый" номер Ucell, проданный на онлайн-аукционе в 2019 году.

Источник: Узбекская товарно-сырьевая биржа

spot

➔ ОНЛАЙН УСЛУГИ

КАКИМИ ОНЛАЙН-КАССАМИ МОЖНО ПОЛЬЗОВАТЬСЯ В УЗБЕКИСТАНЕ

В Узбекистане утвердили реестр онлайн контрольно-кассовых машин. Он размещен на сайте Государственного налогового комитета.

Переход на онлайн-ККМ и виртуальные кассы проходит поэтапно. Первыми стали компании, продающие алкогольную и табачную продукцию, лекарства, бензин, дизельное топливо и газ для автомобилей. Срок – до 1 января 2020 года.

Вторыми будут компании, чья выручка по итогам прошлого года превысила 5 млрд сумов – срок до 1 августа 2020 года.

Следующими станут компании, чья выручка по итогам прошлого года превысила 100 млн сумов либо в течение года достигла этого предела – срок до 1 января 2021 года.

Все остальные компании перейдут до 1 января 2022 года.

Предприниматели, перешедшие на онлайн-кассy, получают преимуществ.

➔ ИНТЕРНЕТ

В ДЕКАБРЕ ОЖИДАЕТСЯ УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА И СКОРОСТИ ИНТЕРНЕТА

Японская Toyota Tsusho Corporation выиграла тендеры по двум проектам в Узбекистане.

Первый предусматривает расширение сети передачи данных в части цифрового радиорелейного оборудования и модернизацию центров коммутации по технологии IP Multimedia Subsystem. Второй – расширение магистральной сети по технологии уплотнения оптических каналов (DWDM).

Завершение работ по обоим проектам запланировано на декабрь 2020 года, следует из Инвестиционной программы на 2020-2022 годы, утвержденной 9 января президентом Шавкатом Мирзиёевым.

Ожидаемые результаты

По первому проекту ожидается расширение возможности межсетев-

вого подключения операторов на 23 886 цифровых портов E1, увеличение общей мощности транзитной коммутационной сети до 701,5 тыс. одновременных соединений, модернизация оборудования на восьми пролетах РРЛ.

По второму запланировано увеличение пропускной способности магистральной сети до областных центров от 100 Гбит/с до 200 Гбит/с, до районных центров – от 10 Гбит/с до 40 Гбит/с.

Откуда деньги

Финансируются оба проекта в основном за счет японских кредитов, в частности, от JIBC и SMBC. Ожидается, что проект окупится в течение 5 лет и 9 месяцев. Кредиты выданы на 12 лет. Погасить их планируется до 2024 и 2030 годов.

ЗАКОН И ПРАВО

В ТАШКЕНТЕ ВОЗБУДИЛИ УГОЛОВНОЕ ДЕЛО ПРОТИВ СОЗДАТЕЛЕЙ ПСЕВДО-КРИПТОВАЛЮТЫ

Порядка \$160 тыс. присвоили мошенники, которые использовали в своей схеме псевдо-криптовалюту. По предварительным данным следствия, жертвами мошеннической схемы стали 18 человек. Как пишет Spot.uz, об этом стало известно в ходе пресс-брифинга Национального агентства проектного управления (НАПУ), прошедшего 13 января в Ташкенте.

Представители агентства отметили, что наряду с рядом преимуществ криптоактивы имеют такие недостатки, как продажа при помощи мошеннических проектов, в том числе выпуск необоснованных криптоактивов, финансовые пирамиды и так далее.

Подобные мошеннические схемы встречаются во многих странах, и Узбекистан не стал исключением. Недавно была выявлена компания, которая оказалась финансовой пирамидой. По словам представителей НАПУ, компания использовала псевдо-криптовалюту, которая ничем не поддерживается и не котируется ни на одной криптобирже.

Против руководителей компании возбуждено уголовное дело, ведутся следственные работы (в агентстве не сообщили название компании, но отметили, что про этот случай ранее писало издание "Хабар.уз". В конце декабря 2019 года "Хабар.уз", с ссылкой на Генеральную прокуратуру, писал про ООО "W.C.C.").

"Пирамида выявлена нами совместно с правоохранительными органами. Компания широко рекламировала принадлежащую ей псевдо-криптовалюту и призвала граждан вкладываться в нее. Утверждалось, что стоимость криптовалюты растет большими темпами. Людям обещали не менее 230% прибавки к стоимости [актива]", – говорит заместитель директора НАПУ Вячеслав Пак.

В ведомстве перечислили признаки подобных сомнительных проектов. Среди них обязательное инвестирование денег для работы на платформе, получение дохода за счет привлечения новых участников, заключение договора, в котором участник берет на себя все риски и другое.

"Как правило, граждане призывают инвестировать в проекты с высокой доходностью. При этом не раскрывается, что это за актив, а в пункты договора включается норма о том, что клиент берет на себя полную ответственность в случае потери инвестиций. Кроме того, услуга, оказанная в реальности, разнится с той, что прописана в соглашении. Так, в схеме, о которой мы упоминали, людям предлагалось инвестировать [в криптовалюту], а договор был на оказание консультационных услуг. Фактически владельцы псевдо-криптовалюты не несли никакой ответственности – их роль заключалась в консультации, а клиенты сами инвестировали и принимали решения. Для этого компания использовала свой сайт, где искусственно повышала в нужную себе сторону стоимость валюты" – подчеркнул Вячеслав Пак.

Замдиректора НАПУ добавил, что основным элементом в работе ведомства с криптоактивами является защита граждан. Именно поэтому резиденты Узбекистана могут заключать на крипто-бирже только сделки по продаже. Покупать криптовалюту граждане страны пока не имеют права.

"В силу очень низкой цифровой грамотности населения, а сфера эта довольно новая, лишь единицы действительно понимают принцип и сущность оборота криптоактивов. Для остальных это ловушка, куда предлагают войти и обещают баснословный рост прибыли", – подытожил Пак.

Онаизор: Дилшодим тирикдек,

ҳозир эшикдан кириб келадигандек бўлаверади...

Фаргона шаҳар, Дилшод Асанов кўчаси, 50-А уйга кириб борар эканмиз, қалбдаги қарама-қарши туйғулар гирдобидан чиқолмасдим. Тасвирлаб, тавсифлаб, бор бўйи билан қоғозга тушириб бўлмайдиган галаён эди бу. Гулдай, шеркелбат ўғлонини кутукта ўн йилларки, бир жойда бўлиб қолган Жумабой отага, дилбандини қаро ерга топширгач, бир неча йиллар ўзига келолмаётган Холидахон онага нима деймиз, қандай кўнгиб сўраймиз?..

сизларни Худо йўқласин. Ҳар босган қадамингизнинг ажру савобларини берсин, қадамларингизга ҳасанотлар ёғилсин. Ҳеч қайси оиланинг бошига бундай кун тушмасин, фарзанд доғи нима, мусибат нима билманглр..."

Бола доғидан ўртанган дилга далда бўладиган сўз борми дунёда? Бутун сўз бисотингни титкилаб, ҳикматлар тўлиб-тошган дуоларинг билан вайрона кўнгилин андак обод эта оласанми, қувату қудрат бахш этишга ярайсанми? Ҳамон изтиробда эдим. Ҳамроҳларим Дилшоджон ўқиган 25-мактаб ўқитувчилари Мунира Йўлдошева билан Шоира Абдулҳамидовалар ҳам лол. Худди айбдордек ерга қарайдилар.

Суратлар, орденлар... Уларга қараб яна бир сўз тополмайман. "Дилшоджоннинг портретини олиб берсангиз" дейман Арслонбекка астагина. У суратга қўл чўзган дам иккита портрет бир-бирига тегиб кетди. Бу овоз чўчитибми онаизор қаттиқ "Ох" деб юборди. Диллар яна ларза-

га келди. Халқ қахрамонининг мунглиг, ўқсик волидаи муҳтарамасининг дардини аритмоққа келиб баттар кучайтириб юбордикми, дея ҳижолатда қолдик.

— Юрак қургур шунақа бўлиб қолган, — дейди онахон кечирим сўрагандек қўлларини кўксига қўйиб. Сизлар ўнгайсизланманглр. Мана, болажонининг расмлари... Ҳар куни бир-бир буларга термуларканман, Дилшодим тирикдек, ҳозир эшикдан кириб келадигандек бўлаверади...

Онахон кўчаларига фарзанди номи берилгандан, қадрдон 25-мактабига бюсти ўрнатилгандан, умумхалқ байрамларида ҳарбий қисмлардан, вилоят ҳокимликлари, қўйинги, жуда кўп ташкилотлардан Дилшоджоннинг хотирасига ҳурмат кўрсатиб келишларидан миннатдор бўлиб сўзлади яна дуоларга қўл очди...

Бизлар ҳам хайр-хўшлашар эканмиз, энг ширин тилакларимизни изҳор этмоққа тутиндим: "Энди сиз Арслонбек, Дилмуроджон ва Гулнорахонлар, ши-

рин-шакар невараларингиз учун узоқ яшашингиз, ўзингизни эҳтиёт қилишингиз керак, — дейман тилимга бошқа тузук далдали гап келмай. — Энди шу фарзандлар роҳатини кўриб умргузаронлик қилинг. Сизга раҳмат, сизга ташаккур! Бошимиз ерга теккунча таъзимдамиз. Умрингизни Аллоҳ зиёда қилсин..."

"Тўйлар муборак" nasib этмаган, Сурхондарё вилоятининг Саросийё тоғларида 2000 йилнинг 16 сентябр куни хизмат бурчини бажарётганда мардларча ҳалок бўлган, Ватан учун жонини фидо этган буюк қахрамонинг мушфиққина онасига яна нима, яна нималар ҳам дейиш мумкин..

Дилшоджон катта бўлган, унга илҳақ ҳовлини тарк этамиз. Кўз олдимдан сира ёпилмайдиган, баъзан ёпилса ҳам ташқаридан очилверадиган халқали тутқичли дарвоза кетмади. Туганмас қарзимизни оз бўлса-да узгандек ўзимизда енгиллик сезсак-да, ўзимиз ҳам бу ҳаёт лаззатларини унутиб, бир ўлиб, қайта тирилгандек эдик...

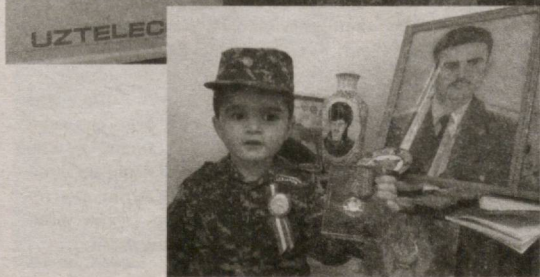

Бизни останада Арслонбек кутиб олди. Исми жисмига монанд алқомат, бағоят кўркам ва ўқтам йигит. Айтишларича, у Дилшод акасининг қуюб қўйгандек ўзгинаси экан. Узун, кенг хонага кириб

ўтирдик. Ана, Холидахон она. Саломлашишни ҳам жойига қўяолмадик. Тилга келган калоилар ҳаммаси арзимас ва маъносиздек. Хайрият, ўзи сўзга оғиз очиб, узоқ дуолар айлади: "Дилшоджонни йўқлаб келибсизлар,

Қаҳрамон хотирасига ҳурмат ва эҳтиром

Бу уйда олти ўғил, беш қиз вояга етган. Оила боши машҳур Нишонбой ўқитувчи вафот этгач, қисмат битикларини Ачанисо она ўзи тортиди. Тақдирдан, кечмишларидан нолимай кўча томондаги ўрнида Саросийё тоғларида Ватан учун жонини берган дилбанди Қаҳрамонжонни кутиб яшади, кутишдан, умиддан мадад топди...

Адоқсиз андуҳли ғамбода ОНА сиймо... Мана, беш йилки, унинг ўрни бўш. Лекин суфонликлар учун Ачанисо она бордек, тирикдек. Унутмайдилар, унутолмайдилар. Нафақат суфонликлар, балки элим, юртим деганки бор, Ачанисо оналар ва уларнинг марди майдон ўғлонларини унутмайди, унутмоққа ҳаққи ҳам йўқ. Ана шу ҳақни адо этаётганлар кўллигига шукр. Фаргона вилоят ва Қувасой шаҳар ҳокимликлари, Шарқий ҳарбий қисм Қува тумани бўлинимаси, "Нуроний" жамғармаси, маҳалла фуқаролар йиғинлари, Қаҳрамон Мадолимов ўқиган 16-мактаб...

Биз ҳам ана шулар қаторида бўлгимиз, Ачанисо она руҳини ҳам шод айлагимиз келди. "Ўзбектелеком" АК Фаргона филиали номидан халқ қахрамонига ҳурмат ва эҳтиром рамзи бўлган совгаларни касаба уюшмаси қўмитаси раиси Муроджон Аъзамов садоқат ва матонат тимсоли Зухраҳон Мадолимовага ҳамда қизи Зайнураҳонларга тақдим этди.

Ватан ҳимояси муқаддас бурч

14 январь – Ватан ҳимоячилари куни ҳамда Куролли Кучларимиз ташкил этилганининг 28 йиллиги муносабати билан Фаргона шаҳридаги 99415-ҳарбий қисм ҳарбий хизматчилари ҳамкорлигида Тошкент ахборот технологиялари университети Фаргона филиалида тантанали тадбир бўлиб ўтди.

Тадбирда филиал директори А.Расулов, 99415-ҳарбий қисм капитани М.Иноқовлар барча иштироқчиларни байрам билан муборакбод этди. Ҳарбий қисм кичик сержанти И.Қамолов, қисм хизматчилари ва филиалнинг иқтидорли талабаларидан иборат Android жамоаси ўз чиқишлари билан йиғилганлар олқишига сазовор бўлди.

Ҳафиза САЛЯҲОВА, "Хабар"нинг Фаргона вилоятидаги муҳбири

8 | ТАНА ВА РУҲИАТ ТЕТИКЛИГИ

СОҒЛИҒИМИЗ УЧУН ИНВЕСТИЦИЯ

Анчадан бери сиз спорт билан шуғулланишни бошлаш ҳақида ўйлаб юрибсиз. Бу фикрлар вақти-вақти билан миянгизда чарх уради, кейин эса яна қайгадир ғойиб бўлади. Деярли ҳар куни юз беради бу ҳолат. Сизни иккилантираётган нарс битта: қайси спорт тури билан шуғулланишни аниқ билмаслик. Бир куни...

Баногоҳ “Югуришни бошласам яхши бўларди” қабилдаги оддий фикрга келасиз ва бу фикр аста-секин орзуга айлана бошлайди. Орзуларингиз рўёбга чиқишини истайсизми? Унда ўйлашни бас қилиб, ўзингизга қуйидаги саволларни бериб кўринг:

■ Яхши спорт формасида бўлишни хоҳлайманми?

■ Эрталаб уйғонибоқ уйку карахлигидан тезда чиқиб кетишни ва кун бўйи бақувват ва тетик бўлишни истайманми?

■ Тонги машқ қилиш одатидан завқланишни хоҳлайманми?

Агар камида битта саволга “Ҳа” дея жавоб берсангиз, сиз албатта югуришни бошлашингиз керак. Агар шундай бўлса, душанбани кутиб ўтирманг, шу бугун кечкурун спорт кийимингиз ва пойабзалингизни тайёрлаб қўйинг. Эртага чопишни бошлаймиз! Фақат ётишдан олдин, соат кўнғироғи чалиниши биланоқ ўрнимдан туришим керак, деган мақсадни қўйинг. Кўрқманг, тез орада бу сизга одат бўлиб қолади ва худди тишингизни ювиш сингари осон юмушга айланади.

Эрталаб югуришни қандай бошлаш керак? Бунга амалда қўллашни хоҳловчиларга оддий маслаҳатлар

ХАЙРЛИ ТОНГ. БОШЛАНИШИ

Соат жиринглайди, ўрнимиздан сакраб турамыз. Кийиниб ташқарига чиқамиз. Югуришдан олдин оёқлар бўғимларини қиздириб олиш керак. Бунинг учун энгил машқларни бажаринг. Йигирма марта эгилиш ва тизза бўғимларининг айланма ҳаракати етарли. Навбат югуришга.

ЮГУРИШ ҲАМ САНЪАТ

Эндигина уйғонганингизни ва тана ҳам аста-секин “уйғотиш” кераклигини унутманг. Шу боис бор куч билан югуриш керакмас. Сокин суръат-

ни танланг. Лекин сиз қадам ташлашингиз эмас, айнан югуришингиз керак! Биз пул суръати дақда 130–160 зарба югуришни тавсия этамыз.

ВАҚТИ

Тонги югуриш учун ўн беш-йигирма дақиқа етарли. Кўпи билан ўттиз дақиқа. Мабодо ортиқча вазндан қутулишни истасангиз, вақтни чўзишингиз мумкин. Ҳар қандай ҳолатда ҳам камидан бошлаган маъқул. Бирданига ўттиз дақиқани танлаш керакмас. Албатта, бунга удаллашингиз мумкин, лекин шарт эмас. Бундай кескин старт оқибатида югуришни одатга айлантиришингиз эҳтимоли камайиши мумкин. Чунки дастлабки кунёқ чарчаб қоласиз ва югуриш келажақда сизга ёқимсиз туюлиб қолади. Лекин бизга бу керак эмас! Шунинг учун биринчи кунга кўчага чиқамиз ва тонгимизни беш дақиқали югуриш билан бошлаймиз. Кейинги кун вақтни ўн дақиқача оширамыз. Югурамыз, ўзимизни, ўз хисларимизни, нафас олишимизни кузатишни унутмаймиз. Барчаси қулай бўлиши керак!

Кундан-кунга аста-секин сиз учун барчаси осон бўла бошлайди! Мухими, югуришда давом этинг! Учинчи тонгингизда вақтни ўн беш дақиқача оширишни синаб кўринг. Аммо, аста-секинликни ва қулайликни унутманг! Сезгиларингизни назорат қилинг. Ҳар бир инсон ўзига хос, сиз ўзингизни бошқалардан кўра яхши биласиз, ўзингизга ва танангизга кулоқ тутинг!

ҲАФТАДА НЕЧА МАРТА ЮГУРИШ КЕРАК? ЖАДВАЛ ТУЗАМИЗ!

Аваллига, сизда ижобий одатларни ривожлантириш учун бир ой давомида ҳар куни югуришни тавсия қиламыз. Ўзингизда чарчашни ҳис қилсангиз ҳам, барибир ташқарига чиқинг ва ҳеч бўлмаса ўн дақиқа жуда энгил темда югуринг!

Бир ойдан сўнг ўзингиз учун индивидуал жадвални танланг. Биз сизга 6/1 ёки 5/2 жадвални тавсия этган бўлардик. Умид қиламызки, бу вақтда келиб сиз эрталабки югуришни ёқтириб қолган бўласиз. Илк ўттиз кун сизга ҳар қандай шароитда қулай машқ қила олиш кўникмасини ривожлантиришга етади! Дала ҳовлига бормоқчимисиз? Ўзингиз билан кроссовка олишни унутманг! Саёҳатга чиқасизми? Ёнингизда кроссовка бўлсин! Қаерга борсангиз ҳам йўл халтангизда албатта спорт кийимларингизни олиб юринг. Шу тарзда ўзингизга садоқат билан хизмат қиладиган ажойиб ва мустақам одатни ривожлантирасиз.

САВОЛ: ҚАНДАЙ ШАРОИТЛАРДА ЮГУРМАСЛИК КЕРАК?

Жавоб: ҳар қандай шароитда югуринг! Сиз дераза ташқарисидани об-ҳаводан хавотир олмаслигингиз керак. Сувуқ, ёмғир, қор – фарқи йўқ! Об-ҳавога қарам бўлманг! Ёдда тутинг, бу сизнинг ижобий одатингиз ва у кундан-кунга, ҳафтадан-ҳафтага, йилдан-йилга сиз билан уйғунлашиб, жипслашиб боради. Агар сизда шубҳа пайдо бўлса ва югуришдан воз кечиб истаги тугилса – ўйлаб кўринг, бир зумда барчасини йўқотасиз. Агар сиз ҳали ҳам югураётган бўлсангиз, демак, ўзингиз учун фақат ёқимли ва фойдали машғулотдасиз! Югуришдан топаетган жисмоний ва руҳий фойдангизни ҳеч қачон унутманг.

ЮГУРИШДАН СЎНГ

Машғулотдан кейин дарҳол душга тушманг. Ўн дақиқа шошманг, тин олинг, пулсингиз меъёрига келгунча кутинг. Бу вақт ичида ўрнингизни тартибга келтиришингиз ёки севимли китобингизни варақлашингиз мумкин. Агар қандайдир жисмоний машқларни режалаштирган бўлсангиз, уларни югуришни тугатиб уйга қайтганингиз ҳамон бажаринг. Фақат, агар сиз ҳаётингиз давомида илк бор эрталабки югуришни бошлаган бўлсангиз, сизга машқларнинг интенсив комплексини тавсия қилмаймиз. Бунда ҳис-туйғуларга зарба бериш хавфи бор. Биз эса буни хоҳламаймиз! Шунинг учун, югуришга вақт танлаганингиз каби тонгги машқларга ҳам ақл билан ёндашинг.

КУН ДАВОМИДАГИ ТЕТИКЛИК САМАРАСИ

Югуриб бўлгач, дам олиб, юрак уришингиз меъёрлашгандан сўнг, айнан совуқ душ қабул қилишингизни тавсия этамиз. Тетиклаштирувчи сув остидаги бир неча дақиқалар кун давомида сизга куч ва энергия беради. Бу шунчаки гап эмас. Ишонч ҳосил қилиш учун уни синаб кўринг. Агар совуқ сув сизни чўчитса, яна бир фойдали муқобили бор: контрастли душ. Ўзингизга ёққанини танланг! Ва энг муҳими – тўхтаб қолманг!

МОТИВАЦИЯ

Савол: машғулотларни бошлаш учун мотивацияни қаердан олиш керак?

Жавоб: ўзингиздан. Эрталабки югуришни синаб кўрмаган бўлсангиз, сизда ҳатто минимал тажриба ҳам йўқ. Нафақат тажриба, организмнингизда ижобий туйғулар ҳам йўқ!

Аммо, масалан, шундай ижобий томонлари бор:

■ югуриш қон айланишини ва организмда қон циркуляциясини яхшилайдиган;

■ югуришдан кейинги энгиллик ҳисси ва тетиклик кун давомида сақланиб қолади;

■ югуриш пайларни мустаҳкамлайди ва қон-томир тизимини яхшилайдиган.

Салбий томони ҳам бор: вақтингиз кетади, холос.

Энди ижобий ва салбий томонларини солиштиринг. Ижобий ва салбий жавобларни таққосланг. Аслида бу сизнинг соғлигингиз ва натижангиз учун вақтида сарфланган кафолатли инвестициядир. Аммо, яна ўша гап – ўзингиз ҳал қилинг!

БОШЛОВЧИЛАР УЧУН ФОЙДАЛИ МАСЛАҲАТЛАР

■ Уйқудан уйғонганингиз заҳоти ва югуришдан ярим соат кейин сув ичинг.

Югуриш учун ҳаракатларингизни чекламайдиган энгил кийимларни танланг. Пойабзалга алоҳида эътибор беринг. Югуриш учун юмшоқ тағлиги қалин кроссовка танланг. Бундай кроссовка билан сизга қулай бўлади ва улар бўғимларингизни жароҳатлардан етарли ҳимоя қилади. Кедалардан фойдаланманг, улар асосан ясси оёқли одамларга тегишли. Бу пойабзалларнинг паст ва текис тағлиги югуриш вақтида оёқларингиз ва умуртқа погонангизга салбий таъсир қилади.

Югуришгача ва югуришдан сўнгги бир стакан сув организмдаги меъёрий суюқлик миқдорини сақлаб қолишга етади.

Эрталаб сув ичиш билан туни билан организмда йўқотилган суюқлик ўрнини тўлдирасиз. Югуришдан сўнг сув ичиш эса машғулот давомида сарфланган суюқлик миқдорини меъёрлаштиради. Умуман олганда, кўп сув ичишга одатланг. Бу моддалар алмашинувини яхшилайдиган. Одатда, жинсга қараб, кунига бир ярим литрдан икки литргача сув ичиш тавсия қилинади. Хулоса ясанг, қарор қабул қилинг!

■ Аудиоёзувлар эшитиш учун плердан фойдаланинг: булар аудиокитоблар ва семинарлар ёки шунчаки ўзингиз ёқтирган мусиқалар бўлиши мумкин!

Югуриш вақтида аудиоёзувлар тинглаш тонгда турибоқ югуриш машғулотларини бошлаш учун сизга ажойиб мотивация беради. Бу инсонга мақсади ҳақида қайғуришга яна бир ижобий нуқта бўла олади. Масалан, ётоқда мириқиб ўқийдиган бирор китобингизни танлашингиз мумкин. Бу орқали бир ўқ билан икки куёни уриш мумкин: ҳам югурамиз, ҳам қизиқарли ва фойдали маълумотдан баҳраманд бўлаемиз.

Албатта, бу мақолани шубҳа остига олувчи ўқувчи шундай дейди: "Ахир, инсон югурганда ахборотни ёмон қабул қилади ёки, умуман, қабул қилмайди". Биз бундай одамга буни амалда ўзида синаб кўришни маслаҳат бера оламиз фақат. Вақт ўтиши билан югураётгандаги ахборотни тушуниш ва англаш улуши ортиб боради. Кўп одамлар бунга мисол. Улар машғулотлар пайтида ахборотларни мукамал тушунадилар ва ўзлаштирадилар. Энг муҳими, яхши ёки ёмон нарсалар ҳақида назарияларга чалғимаслик учун ҳаракат қилишдир.

■ Югуриш пулсометрини сотиб олинг. Бу қурилма спорт машғулотларида сизнинг ишончли ёрдамчингиз бўлиши мумкин!

Тажрибадан шуни айтиш мумкинки, кўпчилик эрталабки югуришдан воз кечади, чунки буни улар жисмоний жиҳатдан қийин ва ёқимсиз машғулот ҳисоблайдилар.

Аксарият ҳолларда ўз кучига ишонган одамлар жуда тез югуради. Бундай одамнинг пулси жуда юқори бўлиб, эрталаб югуришни шу тарзда амалга ошира олади, лекин узоқ вақт давомида бундай суръатда югуриш мушкул. Бундай одам эртами-кечми барибир чарчайди. Бунинг олдини олиш учун ёнингизда юрак уришини мониторинг қилувчи пулсометр бўлгани маъқул. Ушбу қурилма сизга оптимал юрак зарбини сақлаб қолишга ва ўзгаришларни кўрсатиб туришга ёрдам беради.

Мен ҳаётимда тонгги югуришни жорий қилганимдан сўнг нима бўлади?

Жавоби оддий: сизда фақат қарама-қаршилик, яъни кўнглингизда озгина шубҳа ва югуришни истамаслик, танангизда эса одат, бир сўз билан айтганда, югуриш истиаги пайдо бўлади. Ва бу ўрмаловчи фикрлар танангиз фаолияти билан кескин тўқнашади! Агар ишонмансангиз, буни ўзингизда синаб кўринг. Бизнинг руҳиятимиз худди шундай ишлайдиган. Ҳамма нарса кўринишига нисбатан анча осон, асосийси – биринчи қадамни ташланг!

Умид қиламизки, сиз жонингиз ҳузурли бўлган стул ёки диванингиздан туриб, эрталабки югуриш учун кийимларингизни тахт қилиб қўйишни бошлаб юборгансиз! Муваффақияти!

Усмонжон ЙЎЛДОШЕВ
тайёрлади

10 | АКС-САДО

МЕН ЎҚИТУВЧИМАН ВА БУНДАН ФАХРЛАНАМАН

"Xabar" gazetasi muntazam kuze tib boraman. Iyniqsa, utgan iйli tashkil qilingan "Хориждаги ватандошлар" руниқда бериб бориладиган барча мақолалар монда катта таассурот қолдирди. Ана шундай мақолалар туфайли хорижда яшаётган ҳамюртларимизнинг ютуқлари билан танишаман. Қолаверса, хорижликлар ҳаёти, юз бераётган янгилликлар, инновацион гоёлар мен учун жуда қизиқ ва ўқувчиларга мана шундай хабарларни отказишимда бу қўл келади.

Масалан, газетанинг 2019 йил 51-сонидаги Нурилло Тўхтасинов муаллимфиғида чоп этилган "Норвегиядаги ҳамюртимиз билан суҳбат: ўқитувчининг маошига машина беради" сарлавхали мақола ҳам менга жуда ёқди. Норвегиянинг Осло шаҳридаги университетлардан бирида педагогика йўналишида тахсил олаётган Нигина Жўраева билан суҳбат орқали у ерда ўқитувчилар учун яратилган шарт-шароитлар ҳақида катта таассуротларга эга бўлдим. Норвегияда ўқитувчилик касбига муносабат жуда яхши бўлиб, ўқитувчи ойлик маошига бемалол автомобил харид қила экан. Энг муҳими, ўқитувчию ўқувчилар ўртасида "домлани рози қилиш", деган тушунчанинг ўзи йўқ экан.

Биз ҳам ўқитувчи мақомини тиклаш учун ўз устимизда ишла-

шимиз лозимлигини, кўпроқ ўқиб ўрганишимиз шарт эканлигини теранроқ англаб етдим. Утган йили Халқ таълими вазирлиги томонидан "Ўқитувчи мақоми тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди, норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳалари муҳокамаси порталига жойлаштирилди ва қўллаб-қувватланди. Ушбу қонуннинг мақсади ўқитувчилик фаолияти билан боғлиқ ҳуқуқий, ижтимоий ва иқтисодий муносабатларни тартибга солиш ва ўқитувчиларнинг ҳуқуқий мақомини тўлиқ ифодалашни, унинг касбий фаолияти, ижтимоий-иқтисодий мавқеи, ижтимоий йимоя кафолатларини жорий этишни таъминлайдиган шарт-шароитларни яратишдан иборат.

Қонун лойиҳасига кўра, таълим муассасалари ўқитувчиларини мажбурий меҳнат, шаҳар

ва туман ҳудудларини кўкаламлаштириш ва ободонлаштириш ишларига, металллом ва макулатура йиғишга, қишлоқ хўжалигидаги мавсумий ва шунга ўхшаш бошқа ишларга жалб этиш тақиқланади. Ота-оналар ўқитувчининг профессионал мажбуриятлари доирасига кирадиган масалаларга асоссиз аралашш ҳуқуқига эга эмаслар. Қонун лойиҳасида ўқитувчиларнинг ижтимоий йимояси ва индивидуал педагогик фаолиятга доир ҳуқуқларини белгилаб бериш ҳам кўзда тутилган.

"Ўқитувчи мақоми тўғрисида"ги қонун лойиҳасига ҳамюртларимиз ўз муносабатларини фаол тарзда билдиришди. Мана шундай ҳужжатларнинг қабул қилиниши, қўллаб-қувватланиши боис, ўқитувчиларнинг ойлиги босқичма-босқич оширил-

моқда, имтиёзли автокредитлар, имтиёзли уй-жойлар ажратилмоқда. Бундай гамхўрликлар эса бизнинг янада ғайрат билан ишлашимиз учун мотивация беради. Ҳамкасбларимга қарата: ўз устингизда мунтазам ишланг, ўқинг, ўрганинг. Чунки комил авлод келажаги сизу менинг қўлимизда, деган бўлардим. Ўқувчиларимга эса айтадиган гапим: Устозу муаллимларингиз бераётган сабоқларни қунт би-

лан ўрганинг. Чунки улар ўргатган энг майда нарсалар ҳам катта ҳаётга қадам ташлашингизда қўл келади. Барча шарт-шароит яратилган шундай гўзал замонда сизлардан талаб қилинадигани фақат илм олиш. Билимли бўлсангиз дунё сизники..."

Гулбар РОФИЕВА,
Ургут туманидаги 121-мактабнинг бошланғич синф ўқитувчиси

РУХШУНОС ХУЗУРИДА

Катталар ва болалар

Бугунги кунда ҳар бир сөҳада руҳшуносга эҳтиб катта. Айниқса, бола тарбиялашда ота-оналарга руҳшунос кўмаги ҳар доим асқотади. Хорижда ҳар бир оиланинг ўз психологи, ўз ҳуқуқшуноси бор. Биз ҳам шу боис, қолаверса, ўқувчиларнинг талаб ва истакларини инобатта олиб, газета саҳифаларида "Рухшунос хузурида" руқни ташкил қилишни ва сизлардан келган саволларга жавоблар уюштиришни мақсад қилдик.

Меҳр ҳам меъёрида бўлсин

– Ҳар бир ота-она фарзандини ўзгача меҳр билан яхши кўради. Бу биологик инстинкт. Аммо, баъзилар болаларга ҳаддан ортиқ меҳр кўрсатиши оқибатида унинг мустақиллиги тортиб олинмайдими?
Ш.СОЛИҲОВА, Жиззах вилояти

Қизим одамови ва ўйчан

– Қизим мактабга боргач, мен ҳам бир неча йиллик танафусдан сўнг ишга чиқдим. Аммо қизим ҳар кун: "Ойижон, мен мактабдан келганимда сиз уйда бўласизми?", "Ишга борманг", дейдиган одат чиқарди. Чарчаб келганим боис, аввалгидек унга қўшилиб ўйнамасдим, у билан онда-сонда суҳбатлашардим. Авваллари ухладан олдин эртак айтиб, китоблар ўқиб берадим. Бироқ кейинги пайтларда вақтим тигизлиги боис, қачон ухлаб қолганини ҳам пайкамайман. Яқинда қизимнинг одамови, ўйчан бўлиб қолганини сезиб қолдим...

Н.РАҲИМЖОНОВА,
Самарқанд вилояти

Лола СУЛТОНОВА: – Айтайлик, бир эр-хотин 5-6 йил деганда фарзандли бўлишди. "Тилаб" олинган фарзанднинг айтгани-айтган, дегани деган бўлади. Педагоглар тилида бу "кучли ҳомийликка олинган тарбия", деб айтилади. Бундай муҳитда тарбияланган бола мустақил ўзи ҳеч нарсага ҳаракат қилмайди. Чунки улар учун ҳар доим ҳамма нарса муҳайё. Бир сўз билан айтганда, бундай болалар тайёрга айёр бўлиб ўсади. Мустақил тарзда бирор нарсага эришишга ҳаракат қилмайди, худбин бўлиб қолади. Хўш, кейин-чи? Ахир, ота-онаси ҳар доим уни ўз йимоясига ололмайди-ку. Қариб кучдан қолган ота-онанинг ўзлари меҳрга, эътиборга муҳтож бўлишади. Ана ўша пайтдан бошлаб эркатой фарзанд ҳаётида бирин-кетин муаммолар пайдо бўлади. Чунки у воёга етади, ўқиш ва ишлаш жараёнида бошқалар билан мулоқот қилишига тўғри келади. Аммо атрофидаги одамлар ота-онасидек меҳрибонлик қилмаётгани унинг жаҳлини чиқара бошлайди, асабини бузади. Одамлар унинг истагини тезда амалга оширмаётгани учун ёмон кўриб қолади. Бора-бора жаҳли тез чиқадиган, гап кўтара олмайдиган инижик шахсга айланади. Ҳатто иродасизлик қилиб жинойт кўчасига кириб қолиши ҳам мумкин. Ҳар бир нарсанинг меъёри бўлгани яхши. Болаларга моддий эмас, балки руҳий томондан меҳр берилса у жавобсиз қолмайди. Болани самимий яхши кўриш, у билан дўстлашиш энг ишончли йўл.

Азамат ЯХШИБОВЕВ: “ҲАЁТДАН НОЛИЙДИГАН МАЛАЙЗИЯЛИКНИ УЧРАТМАДИМ”

“Хориждаги ватандошлар” лойиҳаси остидаги навбатдаги суҳбатдошимиз Осиенинг энг йирик сайёҳлик ўлкаларидан бири — Малайзияда меҳнат қилаётган юртдошимиз Азамат ЯХШИБОВЕВ. Қаҳрамонимиз Самарқанд вилоятининг Ургут туманида туғилган. Ҳозирда у пойтахт Куала-Лумпур шаҳрида жойлашган City университетининг маркетинг бўлими менежери ҳисобланади.

— Азамат, нима учун иш фаолиятингизни айнан Малайзияда олиб бораёсиз?

— Болалиқдан яхши ўқишга интилдим. Ўз олдимга кўйган мақсадларимга фақат билим олиш орқали эриша оламан, деб ҳисоблаганман. Аммо, баъзи сабаблар билан Ўзбекистонда бакалавр босқичига ўқишга кира олмадим. Очиги, ўша пайтларда ўзимиздаги олийгоҳларга кириш жуда қийин эди. Квоталар кам, бунинг устига қабул имтиҳонларидаги турли йўйинлар одатга айланганди. Тўғри, сўнгги йилларда ўзгаришлар бўляпти. Лекин, олий таълим тизимимизда ҳали қилиниши керак бўлган ишлар кўп.

Хуллас, ўша пайтда ўқишга кира олмадан бироз руҳиятим чўқди. Шундан сўнг бир муддат Россияда ишлаб, хорижда ўқиш учун етарли маблағ жамғардим. Кейин бакалавр босқичида ўқиш учун бир неча вариантлар орасидан Сингапур давлатини танладим. Сингапурдаги ўқиш ёмон эмас эди. Бироқ, ўша кезлари Малайзияга саёҳат қилиб, бу ердаги муҳит ва аҳолининг катта қисми мусулмон эканлиги ортдан ўқишимни шу ерга кўчирдим. Ўқишни тамомлаб, бир муддат Австралияда амалиёт ўташга муваффақ бўлдим. Ҳозир, аниқроғи, бир ярим йилдан бери Куала-Лумпур шаҳридаги City университетининг маркетинг бўлимида менежерлик қиляпман.

— Малайзия яхши ривожланган, айниқса, туристлар кўп ташриф буюрувчи давлат. Шу нуқтаи назардан сиз бу юртнинг тараққиёт омилларини нималарда кўряёсиз?

— Ўйлашимча, Малайзия қулай географик минтақада жойлашган. Замонавий иншоотлар билан бирга гўзал табиат худудларига эга. Мамлакатда ҳар доим ёз фаслининг бўлиши ва сайёҳлар учун барча шароитлар яратилгани ҳам ривожланишда муҳим омил бўлган, деб ҳисоблайман. Қолаверса, қонун устуворлиги ҳам етарли даражада таъминланган. Нафақат оддий аҳоли, балки хорижий инвесторларнинг фаолияти ҳуқуқий ҳимоя қилинади.

Шунингдек, давлатда асосан малай, хитой ва хиндлар яшайди. Малайлар мусулмон, хитой ва хиндлар бошқа дин вакиллари бўлса-да ўзаро аҳиллик ва бир-бирига ҳурмат бор. Яна бир муҳим жиҳатлардан бири, ҳалигача ҳаётдан нолийдиган малайзияликларни учратмадим.

— Сизнингча, Малайзиянинг қандай муваффақиятли тажрибаларини Ўзбекистонда жорий этиш мумкин?

— Малайзиянинг таълим ва туризм соҳасидаги кўплаб тажрибаларини ўрганиш мумкин. Аммо, ҳозир фурсатдан фойда-

ланиб ўзимнинг кичик бир тақлифимни билдириб ўтсам. Билсангиз керак, одатда нафақат Малайзия, балки АҚШ, Австралия ва Европа мамлакатларида бакалаврга қабул ягона тизимда амалга оширилади. Яъни, инглиз тилини билиш даражангизни белгилловчи IELTS ёки TOEFL сертификатингиз бўлса ва мактабда яхши баҳоларга ўқиган бўлсангиз имтиҳонларсиз ўқишга қабул қилинаси.

Энди буни юртимиз мисолида кўриб чиқсак. Аввало, тан олиб айтиш керак, ўзимизда катталардан тортиб, кичикларга она тилимизда етарлича саводга эга эмас. Кўпчилигимиз ўзбек тилида фикримизни раvon етказиб бера олмаيمиз. Яна кўпларимиз она тилимиз қoлиб хорижий тилларда гаплашишга, ўзимизни чет тилини яхши биладигандек тутишга интиламиз. Тўғри, хорижий тилларни билиш замон талаби. Аммо, биринчи навбатда она тилимизни чуқур билишимиз шарт, ундан кейин ўзга тилларни билиш билан мактансак арзийди.

Шу жиҳатдан Ўзбекистонда ҳам юқоридагидек ўзбек тили даражангизни белгилловчи сертификатлаштириш дастури бўлса, ана шу сертификат ва мактабда олган баҳолар инobatга олиниб, тўлов-шартнома асосида қабул амалга оширилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Агар талаба семестрларни яхши топшир олмаса ўқишдан четлаштирилиши мумкин. Очиги, ҳозирги ўқишга қабул тизими жуда мураккаб. Абитуриент катта қийинчиликлар билан талаба бўлади-да, ўқишни деярли қийинчиликларсиз битиради. Ўйлашимча, бизда ўқишга қабул ҳозирги жараёндан осонлаштирилиб, семестр имтиҳонлари мураккаблаштирилиши керак. Яъни, ис-

таги бор одам ўқишга қабул қилинсин, лекин ўқишни эплаб кетганларигина диплом олсин. Албатта, булар шахсий қарашларим. Аввало, Ўзбекистонда ҳар қандай янгиликни жорий қилишдан олдин пухта таҳлил қилиб, кейин амалиётга жорий этиш-лозим.

— Куала-Лумпур қандай шаҳар ва малайзияликлар Ўзбекистон ҳақида қандай таассуротта эга?

— Куала-Лумпур ажойиб шаҳар. Замонавий иншоотлар қатори сўлим табиат гўшалари бор. Менга кўпроқ пойтахтнинг бироз четроғида жойлашган кичик шаҳар — Петалинг Жая жуда ёқади. Йўлингиз тушиб, Куала-Лумпурга келсангиз, албатта, Петалинг Жаяда бўлишни тавсия қиламан. Шаҳар марказидан метро орқали тақрибан 30 дақиқалик йўл.

Мамлакатимиз ҳақида асосан пойтахтликлар билишади. Айниқса, Ал-Бухорий, Ат-Термизий каби боболаримизни алоҳида ҳурмат билан тилга олишади. Бундан ўзбекистонлик сифатида фахрланаман.

Билишимча, яқинда малайзияликларга Ўзбекистонга бориш учун виза талаб қилинмайдиган бўлди. Ўйлашимча, мана шундай ишлар халқларимиз ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

— Мутолаага ҳафсангиз қандай? 2019 йилда қайси китобларни ўқидингиз?

— Очиги, инсон улғайгани сари турли ҳаёт таъшишлари билан бўш вақт топишга қийналиб қолар экан. Лекин, шундай бўлишига қарамай, бўш вақтларимда сузиш ва табиат қўйнида сайр қилиш баробарида китоб ўқишга ҳаракат қиламан. Тўғриси, 2019 йилда кам мутолаа қилдим. Фақат Жейн Ҳарпернинг “Куруқлик”, Жек Ричернинг “Тунги мактаб” ва Амит Дханднинг “Қоронғу кўчалар” асарларини инглиз тилида ўқиб чиқдим. Мазкур асарларни албатта ўқишни тавсия қиламан. Умуман, китоб инсонни ҳеч қачон тарк этмайдиган ва беминнат кўп нарсани ўргатадиган ягона дўсти, деб ўйлайман.

— Келгуси режалар қандай?

— Бир муддат яна шу ерда ишлаб таъриба тўпламоқчиман. Кейин таълим соҳасидаги бизнес режаларимни амалга ошириш орқали юртимиз ривожига ҳисса қўшиш ниятидаман. Қолганини вақт кўрсатади.

Нурилло ТУХТАСИНОВ суҳбатлашди

МАЛАЙЗИЯДА АЛ-БУХОРИЙ, АТ-ТЕРМИЗИЙ КАБИ БОБОЛАРИМИЗНИ АЛОҲИДА ҲУРМАТ БИЛАН ТИЛГА ОЛИШАДИ. БУНДАН ЎЗБЕКИСТОНЛИК СИФАТИДА ФАХРЛАНАМАН.

Ўзбекистонда ҳам юқоридагидек ўзбек тили даражангизни белгилловчи сертификатлаштириш дастури бўлса, ана шу сертификат ва мактабда олган баҳолар инobatга олиниб, тўлов-шартнома асосида қабул амалга оширилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

12 АЛОҶА ОЛАМИДА

АМАЛИЙ ТИЗИМЛАР

АМЕРИКА МАХСУС ХИЗМАТИ
WINDOWSдаги ДАРЗНИ АНИҚЛАДИ

АҚШ Миллий хавфсизлик агентлиги мутахассислари Windows амалий тизимидаги дарзни топишди. МХА киберхавфсизлик директори Энн Нойбергер бу ҳақда Microsoft компаниясига хабар жўнатилганини маълум қилди.

Bloomberg ёзишича, бу дарз сертификатлар ва криптографик хабарларни амалга оширишда қўлланувчи Срут32.dll файлида аниқланган. Махсус хизматларга кўра, бундан жуда кўплаб фойдаланувчиларга кибеҳужумлар уюштиришда фойдаланиш мумкин эди.

Microsoftдагилар бу дарзни тўлдирувчи патч ишга туширилганини маълум қилишган.

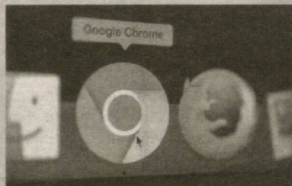
БРАЗЕРЛАР

GOOGLE КОМПАНИЯСИ WINDOWS 7 УЧУН
“ХРОМ”НИ ЯНГИЛАШДАН ТЎХТАМАЙДИ

Google компанияси Windows 7 оператив тизими учун ўз Chrome интернет-браузерини 2021 йилнинг 15 июлигача қўллашни давом эттиради.

Microsoft компанияси Windows 7ни 2020 йилнинг 14 январидан қўллашни тўхтатиши ҳақида газетамизда хабар бергандик.

Google янги оператив тизимга ўтиш мураккаб жараёнлигини таъкидлаб, шунинг учун ҳам кўплаб фойдаланувчилар, хусусан, корпоратив мижозлар, Windows 7дан фойдаланишда давом этишини билдирган. Бундан келиб чиқиб, Google ҳам Windows 7га мосланган интернет-браузерини камида 18 ой қўллаб-қувватлашда давом этишини маълум қилди.

АНДРОИДЛАР

УЗОҚ КУТИЛГАН ФУНКЦИЯ
СМАРТФОНЛАРГА ҚАЙТМОҚДА

Google компанияси ўзининг Google Pixel туркумидаги смартфонлари ҳамда Android One дастури доирасига кирган қурилмалар учун “Телефон” стандарт иловасининг алоҳида талқинини чиқариб келмоқда. Xda-developers дастурчиларига кўра, тез орада унга андроид тизимидан олиб ташланган бир функция қўшилади.

Бу ерда гап стандарт Google Phone иловасидаги кўнғироқларни ёзиб олиш опцияси ҳақида кетмоқда.

Айрим маълумотларга кўра, Xiaomi ўз смартфонлари учун айни шу функцияси олиб ташланган MIUI 11 прошивкаларини тарқатади. Бироқ Googleнинг ўзи яқин орада бу имкониятни барча Android-смартфонларга қайтариши мумкин.

Гарчи ҳозирча Google Phone иловасининг бета-талқинида кўнғироқларни ёзиб олиш тугмачаси ҳали пайдо бўлмаган бўлса, дастурчилар унинг кодада ҳатто бу опциянинг логотипи ҳам мавжудлигини аниқлашган.

СМАРТФОНЛАР

2019 ЙИЛДА ҚАЙСИ СМАРТФОНЛАР КЎПРОҚ СОХТАЛАШТИРИЛГАНИ АНИҚЛАНДИ

Master Lu бенчмарки ўтган йили энг кўп қалбакилаштирилган смартфонлар рейтингини чиқарди. Ушбу рўйхатда энг кўп Samsung ҳамда Apple қурилмалари ўрин олган. Умумий ҳисобда сохталаштириш ҳолатларининг 28,7 фоизи жанубий корейлик, 15,88 фоизи эса купертинолик техногигантнинг турли смартфонларига тўғри келади.

Қалбаки смартфонлар тайёрловчилар орасида энг оммабопи Samsung W2018 модели бўлиб чиқди. Иккита iPhone X нархидаги ушбу қурилма кўш сенсор экранли “ийғма” смартфон бўлиб, хитойликлар орасида жуда оммалашган. Ушбу машҳурликдан сохтакорлар ҳам унумли фойдаланишган – Master Lu бенчмарки унинг нақ 4688та қалбаки нусхасини учратди.

Иккинчи ўринда 4445та қалбакилаштириш ҳолати билан iPhone 8 жойлашган бўлса, “кучли сохта учлик”ни iPhone XS Max яқунлаб берган – уни 2499 марта сохталаштирилган. Рейтингнинг кейинги ўринларида эса iPhone X, Samsung W2019, Galaxy S8+, Xiaomi Mi Max, Mi 9, OPPO R11 Plus ва OnePlus 7 Pro моделлари келмоқда.

Айтиш керакки, қалбаки смартфонларни аниқлаш уларнинг Master Lu бенчмаркида текшириб кўрилиши ҳолатларида амалга оширилган. 2019 йили мақур сервисда жами 6 639 704та смартфон имтиҳон қилиб қўрилган бўлса, шулардан нақ 57 790 донаси қалбаки моделлар бўлиб чиққан.

Саҳифани С.ТЕМИРОВ тайёрлади.

ХАВФСИЗЛИК

TELEGRAM
ФОЙДАЛАНУВЧИЛАРИГА
ХАКЕРЛАР ҲУЖУМ ҚИЛДИ

Шимолий корейлик хакерлар Telegram фойдаланувчиларига ҳужум уюштиришди. Бу ҳақда “Озод Осиё” радиоси “Касперский лабораторияси”га асосланиб хабар тарқатди.

Шимолий Корейнинг Lazarus номи остида танилган хакерлик гуруҳи Telegram мессенжери орқали зарарли дастурий таъминотни тарқатган, дейилади хабарда.

Хакерлар криптовалюталар билан ишловчи сохта компаниялар тузиб, мижозларни жалб этишган ва фойдаланувчиларнинг қурилмаларига зарарли дастурларни жойлаштиришган.

Киберҳужумдан Буюк Британия, Пола, Россия ва Хитой фуқаролари зарар кўргани айтилмоқда. Етказилган зарар миқдори очиқланмаган.

Эслаб ўтамиз, Lazarus хакерлари Sony Pictures (2014 й.), Бангладеш марказий банки (2016 й.) ва Ҳиндистон банкоматлари (2019 й.)га киберҳужумлар уюштирганликда гумон қилинади. 2017 йили жуда катта миқдордаги пул маблағларини ўзлаштирган WannaCry вирусини ҳам айнан улар тарқатгани айтилади.

ЎЙИНЛАР

ЎЙИНБОП СМАРТФОНЛАР АРЗОНЛАШАДИ

Тайваннинг процессорлар ишлаб чиқарувчи MediaTek компанияси ўтган йилнинг 30 июлида ўйинбоп қурилмаларга мўлжалланган Helio G90 ҳамда Helio G90T процессорларини намоиш қилган эди. Компания бу йўналишдаги ишларини давом эттириб, ҳамёнбоп ўйин смартфонлари учун ҳам янги чипсетлар тақдим этди.

Янги, арзон чипсетлар Helio G70 ҳамда Helio G70T деб номланган бўлиб, бевосита Helio G90 ва Helio G90T процессорларининг ихчамлаштирилган талқинларидир. Ҳар иккаласи ҳам 12 нанометрлик FinFET технологик жараёнга асосланган ва саккизтадан ядрога эга.

Ҳамёнбоп Helio G70 ҳамда Helio G70T процессорлари смартфонда 48 мегапикселликка бўлган бир неча камерани қўллаб-қувватлайди. Ушбу чипсет базасидаги телефонларга FHD+ форматигача аниқликдаги дисплейлар, 8 гигабайтгача ҳажмли LPDDR4x туридаги тезкор хотиралар ўрнатиш мумкин.

Бундан ташқари, янги чипсетларда MediaTek компаниясининг HyperEngine технологияси ҳам қўлланган – у мобил ўйинларда чипларнинг самарадорлигини яхшилаб беради.

ТОҚАЕВ: “ЎҚУВЧИНИНГ ОВКАТИГА САРФЛАНГАН ХАР БИР ДОЛЛАР УЧ БАРАВАР БЎЛИБ ҚАЙТАДИ”

– Кам таъминланган оилалардан чиққан мактаб ўқувчилари давлат ҳисобидан бепул иссиқ овқат билан таъминланади, аммо қозоқ тадбиркорлари ҳам бизга ёрдам беришларини истардик, – деди Қозоғистон президенти Қосим-Жомарт Тоқаев Президент ёш заҳира кадрлари билан учрашувда. – Давлат ижтимоий сиёсатининг энг оптимал моделини қидириш билан бандмиз. Манзилли ижтимоий ёрдам, айниқса, ўта муҳим. Давлат чиндан-да кўмакка муҳтожларга ёрдам қўлини чўзиши шарт. Одамларга оқланмайдиган ваъдалар бермаслик керак. Бу йўлнинг охири вой. Ҳукумат, даромадидан қатъи назар, барча кўп болали оилаларга нафақа тўлайди.

Тоқаевнинг таъкидлашича, кам таъминланган оилаларнинг мактаб ўқувчилари бепул иссиқ овқат, йўлқира, мактаб формаси, керакли ўқув қўлланмалари билан давлат ҳисобидан таъминланади. Бу савоби ишдан, президентнинг қўшимча қилишича, маҳаллий тадбиркорлар четда қолишмаса яхши бўларди.

Тоқаев тадбиркорларнинг мамлакатдаги болаларни фаол қўллаб-қувватлаш тажрибаси қатор Европа мамлакатларида, хусусан, Финляндия, Швеция, Чехия ва Эстонияда яхши самара бераётганини эслатиб ўтди. “БМТ жаҳон озиқ-овқат дастури ҳисоб-китобларига кўра, мактаб ўқувчисининг овқатланишига сарфланган хар бир доллар уч, баъзида ўн барабар бўлиб ўзини қоплаб кетаркан. Биз бизнес вакиллари, саховатпешалар ёрдамида бу вазифани уда-лай олишимизга ишонман”, – деди Қосим-Жомарт Тоқаев сўзини яқунларкан.

ТУРКИЯДА ГУЛЕНГА АЛОҚАДОР 176 АСКАР ҲИБСГА ОЛИНДИ

Туркия прокуратураси мамлакат қуролли қучларига алоқадор 176 нафар ҳарбийни ҳибсга олишга буйруқ берди – улар 2016 йилда Анқарада давлат тўнтариши ўтказишда айбланаётган гуруҳга аъзоликда гумон қилинмоқда. Давлат ОАВлари маълумотларига кўра, ҳибсга олинганлардан 143 нафари лейтенант унвонида, 33 нафари кичик лейтенант унвонида эди. Шунингдек, F-16 ҳарбий қирувчисининг олтига учувчиси ҳам бўлган.

1999 йилдан бери АҚШнинг Пенсилвания штатида қувғинда яшаётган Фатхуллоҳ Гулен 2016 йилдаги давлат тўнтаришларига алоқадорлигини рад этиб келади. Тўнтаришдан бери унга алоқадорликда гумон қилинган ўн минглаб одамлар ҳибсга олинган. 150 мингга яқин давлат хизматчилари, ҳарбий хизматчилар ишдан бўшатилган.

ЖАСТИН ТРЮДО ЭРОНДА УРИБ ТУШИРИЛГАН САМОЛЁТ БЎЙИЧА АҚШНИ АЙБЛАБ ЧИҚДИ

Канада бош вазири Жастин Трюдога кўра, АҚШ томонидан ҳарбий ҳаракатлар кучаймаганда Эрон Украина самолётини уриб туширмаган бўларди. Бу ҳақда The Guardian газетасида эълон қилинган хабарда сўз боради. “Менимча, агар минтақада зидди-

ят бўлмаганида эди, ҳозир бу канадаликлар ўз оилалари билан уйда ўтиришган бўлар эди” – деди Трюдо самолётда бўлган 57 нафар канадалик оиласига таъзия билдирар экан. Унинг қўшимча қилишича, халқаро ҳамжамият “ядровий қуролга эга бўлмаган Эрон”га бунга эҳтиёжни юзага келтириб қўйилганини таъкидлади.

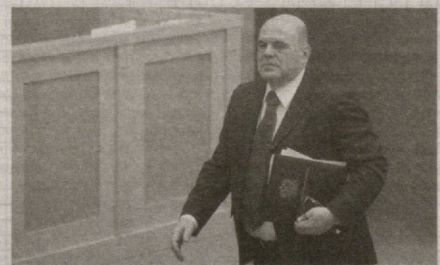
ПОКИСТОНДА ҚОР ВА КЎЧКИЛАР ҚУРБОНЛАРИ ОРТМОҚДА

Покистонда қучли қор ёғиши ва кўчкилар оқибатида қурбон бўлганлар сони 93 кишига етди, 53 киши жароҳатланган, дея хабар бермоқда Day.az. Энг кўп талафот Озод Кашмир минтақасида қузатилган, бу ерда 66 киши ҳалок бўлган. Белужистонда эса табиий офат қурбонлари сони 20 нафарга етган. Панжобда етти киши ҳаётдан кў юмган. Расмий манбалар бу рақамлар янада ошишдан хавотирда, чунки қучли қор ёғиши оқибатида айрим туманларга элтвучи йўллар батамом ёпилиб қолган.

ПУТИН БОШ ВАЗИР ЛАВОЗИМИГА МИХАИЛ МИШУСТИННИ ТАКЛИФ ЭТДИ

Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин мамлакат Бош вазири лавозимига Федерал солиқ

хизмати раҳбари Михаил Мишустин номзодини таклиф этди, деб хабар бермоқда РИА Новости ахборот агентлиги Кремл матбуот хизмати хабарига таяниб. “Президент Владимир Путин Михаил Мишустин

билан учрашув ўтказди ва уни Бош вазири лавозимига таклиф қилди. Унинг розилиги билан Президент Думада кўриб чиқиш учун Мишустиннинг Бош вазири лавозимига номзодини тақдим этди”, – деб хабар берган Кремл матбуот хизмати.

15 январь куни Россия Федерацияси Президенти Владимир Путин Федерал мажлисга мурожаатнома йўллаб Давлат Думасига Бош вазири номзодини нафақат маъқуллаш, балки тасдиқлашни ҳам топширишни таклиф этган эди. Ушбу мурожаатдан кейин Россия Бош вазири Дмитрий Медведев ҳукумат тўлиқ таркибда истеъфога чиқишини маълум қилганди.

ПОЛИЦИЯ ТЕРГОВНИ СИНЧКОВЛИК БИЛАН ОЛИБ БОРГАНДА ЭДИ...

The Guardian газетасининг ёзишича, АҚШда ўзгариш жинояти учун 30 йил турмада ўтирган шахс оқланди. Суд 1991 йилдан буён қамоқда ўтирган 62 ёшли Жерри Томасга нисбатан чиқарилган ҳукми бекор қилди. У 1987 йилда детройтлик аёлнинг полицияга шикоятни сабабли ҳибсга олинган эди.

Аёлнинг таъкидлашича, унга озиқ-овқат дўкони

ёнида ҳужум уюштирилган. Суд жараёнида жабрланувчи Томасни жиноятчи сифатида тан олган. Гарчи, полиция аниқ далилларга ҳамда гувоҳларга эга бўлмаса-да, Томасни қотиллик учун ҳужум қилишда айблаб 50 йилга қамаб юборганди.

2010 йилга келиб, ушбу иш билан The Innocence Project нотижорат юридик ташкилоти шуғуллана бошлади. Ташкилот ноҳақ қамалган инсонларни оқлаш билан шуғулланиб келади. “Жабрланувчи аллақачон ҳаётдан кўз юмган, шу боис ишни қайта кўриб чиқишнинг имкони йўқ”, – дейди The Innocence Project вакили Жейн Пучер. Унинг таъкидлашича, агар полиция терговни синчковлик билан олиб борганда эди, Томас панжара ортига тушмасди.

ИНДОНЕЗИЯДА ИККИТА ОРОЛ СУВ ОСТИДА ҚОЛИБ КЕТДИ

Иқлим ўзгариши туфайли сув сатҳи кўтарилиши натижасида Индонезиянинг Жанубий Суматра провинцияси таркибига кирувчи иккита орол сув остида қолиб кетди, деб ёзмақда Jakarta Post газетаси.

Хабарга кўра, одам яшамайдиган кичик Бетет ва Гундул ороллари сув остига фарқ бўлган. Улар денгиз сатҳидан 1 ва 3 метр пастда қолиб кетган. Таъкидлашича, Бетет Бербақ-Сембиланг миллий боғининг бир қисми ҳисобланади. Мутахассисларнинг айтишича, океан сатҳи кўтарилишига қарши ҳеч қандай чора кўрилмаса, Индонезиядаги яна тўртта орол йўқ бўлиб кетиш хавфи остида.

У.ЙЎЛДОШЕВ тайёрлади

САМОГА БЎЙЛАГАН ДУРДОНА

15 январда Тошкент телеминорасининг
фойдаланишга топширилганига 35 йил тўлди

Телеминорага сайёҳлар учун томоша майдончасига экскурсия уюштириш ва "Коинот" ресторани хизматлари йўлга қўйилган бўлиб, юртимиз ва хориздан кўплаб сайёҳлар ташриф буюради. Экскурсия унинг галерея қисмидан бошланади. Ушбу қисмидаги узун йўлакда ҳар бири бетақрор меъморий ечимга эга дунёнинг энг номдор баланд минораларининг 200 марта кичрайтирилган макетлари жойлаштирилган. Галерея қисмидан сўнг, миллий меъморчилик услубида таъмирланган асосий фойе қисми келади. Ушбу фойеда Тошкент телеминорасининг 100 марта кичрайтирилган макети жойлаштирилган.

Телеминорага учта тезорар замонавий лифт ўрнатилган бўлиб, ҳар бири 4 м/с. тезликда ҳаракатланади. Лифтларнинг ҳар бири саккиз кишилик ҳажмга эга. Телеминоранинг биринчи яруси (айланаси)да томоша майдончаси ва "Коинот" ресторани мавжуд. Ресторан залининг ўзига хос хусусияти шундаки, унинг платформали ўриндиқлар билан бирга минора ўқи атрофида айланади. Ресторан залининг поли 45 дақиқа ичида ўз ўқи атрофида тўлиқ бир маротаба айланиб чиқади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти томонидан республикада туризм салоҳиятини ривожлантириш, туристларга қўлай шароитлар яратиш бўйича белгилаб берилган вазифа ва топшириқлар ижросини таъминлаш мақсадида, кейинги йилларда Тошкент телеминорасида сайёҳлик имкониятларини кенгайтириш ва туристлар учун янада қўлайликлар яратиш борасидаги Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги ва давлат идоралари билан ҳамкорликда кенг кўламли ишлар амалга оширилди. Жумладан, дастлаб Тошкент телеминорасининг ташқи қиёфасини замонавий кўринишга келтириш мақсадида, Тошкент телеминорасига иллюминацион тунги ёритиш чироқлари ўрнатилди. Бу эса пойтах-

тимизнинг тунги кўринишига янада кўрк қўшди десак, мобалага бўлмайди.

Ташриф буюрувчилар учун қўлайликлар яратиш мақсадида, телеминорага кириш-чиқиш тартиблари такомиллаштирилди. Масалан, илгари телеминоранинг томоша майдончаси ва "Коинот" ресторанига ташриф буюрувчиларга ўзлари билан мобил қурилмаларни олиб киришларига рухсат этилмаган. Бугунги кунда ушбу тартиб бекор қилинган бўлиб, ҳозирда сайёҳларга телеминорага экскурсия жараёнида бемалол ўз мобил қурилмаларидан фойдаланиш имкониятлари яратилган.

Шунингдек, авваллари Тошкент телеминорасининг томоша майдончаси ва ресторанига кириш учун ташриф буюрувчилардан шахсни тасдиқловчи ҳужжат талаб этиларди. Бу эса, ўз навбатида, ташриф буюрувчиларнинг ёнида зарур ҳужжатлари бўлмаган меҳмонларга уларга ноқўлайликлар туғдирар эди.

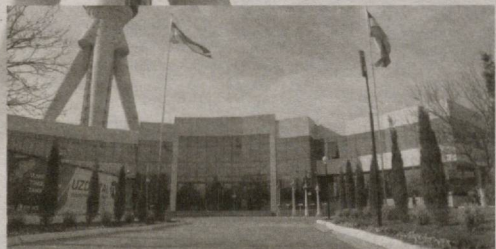
Телеминорага замонавий ахборот-коммуникация технологиялари тизимлари жорий этилиши натижасида, 2019 йил 16 ноябрдан бошлаб телеминорага ташриф буюрувчилардан шахсни тасдиқловчи ҳужжат сўраш тартиби бекор қилинди. Шу билан бирга, Тошкент телеминорасига киришда ташриф буюрувчиларга янада қўлайлик яратиш мақсадида QR кодли тизим қурилмалари (ARM касса, беш хил тоифадаги QR кодли чипталарни чоп этиш ва автоматик тарзда ҳисобга олиш қурилмалари) ўрнатилди. Бугунги кунда телеминоранинг расмий веб-сайти (tv-tower.uz) орқали кириш чипталарини харид қилиш мумкин. Ушбу ишларни давом эттирган ҳолда Раумте, Click тизимлари орқали ҳам чипталарга тўловни амалга ошириш имкониятларини яратиш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

Телеминорага кириш қисмида маълумотлар доскаси, ярим ҳажмли элементдан телеминора сурати, дунёнинг машҳур шаҳарлари вақтларини кўрсатувчи беш хил соатлар, маълумотлар стикери ҳамда телеминорага ўтиш йўлида кўрсаткичи ва йўналтирувчи стикерлар жорий этилди.

Янги йил байрами муносабати билан, юртдошларимизнинг байрам кунларини мазмунли ва мароқли ўтказишлари учун Тошкент телеминорасида 2019 йилнинг 28-30 декабр ва 2020 йилнинг 2-8 январь кунлари уч сеансдан иборат байрам тадбирларида ташкил этилди. Байрамда турли кўнгилочар томошалар, ўйин-кулгилар ва театрлашган сахна кўринишлари ташриф буюрган меҳмонлар эътиборига ҳавола этилди.

Барча юртдошларимизни, ахборот-коммуникация технологиялари соҳаси ходимларини гўзал юртимизнинг ўзига хос кўрки ҳисобланган Тошкент телеминорасининг 35 йиллиги муносабати билан табриклаб, барчага соғ-саломатлик, республикада кечаётган ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ислохотларни амалга оширишдаги фаолиятларида улкан муваффақиятлар тилаймиз.

"Радиоалоқа, радиоэшиттириш ва телевидение маркази" ДУК Ахборот хизмати

Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги маълум қилади

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 22 ноябрдаги 458-сонли қарори билан тасдиқланган Телекоммуникациялар соҳасидаги фаолиятни лицензиялаш тўғрисида низомнинг 49-бандига мувофиқ "SELENALYUKS" масъулияти чекланган жамиятининг (Тошкент шаҳри) аризасига асосан маҳаллий телекоммуникация тармоқларини лойиҳалаш, қуриш ва фойдаланиш (техник хизмат кўрсатиш) бўйича фаолиятига 2016 йил 15 февралда берилган АА серияли 0005779 рақамли лицензиянинг амал қилиши 2020 йил 15 январдан тугатилди.

Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг 2019 йил 24 декабрдаги 466-сонли фармойишига асосан "Алоқа ва ахборотлаштириш соҳаси тарихи ва мероси" жамоат фонди ҳисобрақамига 2020 йил 9 январда "Ўзбектелеком" акциядорлик компанияси томонидан 20 000,0 минг сўм ҳамда 15 январда 30 000,0 минг сўм ҳомийлик пули келиб тушди. Келиб тушган ҳомийлик пули "Алоқа ва ахборотлаштириш соҳаси тарихи ва мероси" жамоат фонди ҳамда Алоқа тарихи музейининг 2020 йил учун тасдиқланган смета харажатларига йўналтирилади

**Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент
ахборот технологиялари университети қўйидаги
лавозимларга танлов эълон қилади**

Катта ўқитувчилар:

"Мобил алоқа тизимлари" кафедраси – 1, "Чет тиллари" кафедраси – 1, "Ахборот технологиялари" кафедраси – 1, "Телестудия тизимлари ва иловалари" кафедраси – 1, "Ахборот кутубхона тизимлари" кафедраси – 1

Ассистент (ўқитувчи)лар:

"Чет тиллари" кафедраси – 1, "Ахборот технологиялари" кафедраси – 1, "Телекоммуникацияда бошқарув тизимларининг аппарат ва дастурий таъминоти" кафедраси – 1

Аризалар эълон чоп этилган кундан бошлаб бир ой ичида қабул қилинади. Танловда кўрсатилган лавозимлар бўйича фан докторлари, доцентлар, фан номзодлари ва соҳанинг етуқ мутахассислари қатнашишлари мумкин.

**Манзил: Тошкент шаҳар, Амир Темур кўчаси,
108-уй; тел: 71-238-64-06.**

Ўтганларнинг охираати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлиги жамоаси "Xabar" газетаси Бош муҳаррири Абдугани АБДУРАҲМОНОВга волидаи муҳтарамаси

МАХФИРАТ аянинг

вафот этгани муносабати билан ҳамдардлик билдирди.

"Xabar" газетаси жамоаси газета Бош муҳаррири Абдугани АБДУРАҲМОНОВга онаси

МАХФИРАТ аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши "Xabar" газетаси Бош муҳаррири Абдугани АБДУРАҲМОНОВга волидаи муҳтарамаси

МАХФИРАТ аянинг

вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдирди.

16 ФОТОФАКТ

Почтачи қаптарлар мобил хизмати. Германия, 1915 йил.

→ МАСЛАХАТ

Мия касаллигидан қандай қутулиб қолиш мумкин?

Мутахассисларнинг таъкидлашича, жисмоний машқлар мияни тузалмас касалликлардан сақлайди. Ҳатто одам Алцгеймерга чалина бошлаган бўлса ҳам.

Бадантарбия машқлари миядаги эски нейрон тўқималарни сақлайди ва янгилари пайдо бўлишига олиб келади. Шу билан бирга, сақловчи нейромедиаторлар сонини ҳам оширади.

Алцгеймер касаллиги билан боғлиқ ҳолатларнинг учтадан биттасида турмуш тарзини ўзгариши катта фойда келтирган. 65 ёшдан катта одамлар ҳафтасига камида 150 дақиқа ўртача интенсив машқ қилиши ёки 75 дақиқа юқори интенсив машғулотлар билан банд бўлиши лозим. Бу ўринда ҳар бир машқ камида 10 дақиқа давом этиши лозим. Бадантарбия машқлари кекса одамларда мия фаолиятини яхшилаш билан бирга уйқунни яхшилайти ва тушқунликка тушмасликка сабаб бўлади.

Жекобсон усули асабларни мустаҳкамлайди

Бўлар-бўлмагас асабийлашмаслик учун профилактика мақсадида асаб тизимини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бериш зарур. "Нерв тизимини ёқтирган машғулотлар ёрдамида ҳам мустаҳкамласа бўлади, - дейди россиялик шифокор-психотерапевт Борис Богомислов. - Улар нафақат ёқимли иш билан банд бўлишга, балки кун давомида йиғилиб қолган зўриқиш ва салбий фикрлардан қутулишга ҳам кўмаклашади."

Шифокор фикрича, асаблар зўриқишига қарши курашишда турли муолажалар қўл келади: ҳар кунги гимнастика (айниқса, эрталабки), контраст душ, сузиш. Шунингдек, Жекобсон бўйича нерв-мушак релаксация усули бор. У жуда оддий бўлиб, хоҳлаган одам бажариши мумкин. Машқ турган ёки ўтирган ҳолда бажарилади. Вазифа - бутун танадаги мушакларни максимал даражада зўриқтириш. Юз, бўйин, елка, қўл, тос, оёқ - буларнинг ҳаммаси кучли зўриқтирилиши зарур. Масалан, юз мушакларини пешанани буриштириш ва тишланиш орқали зўриқтирса бўлади. Кейин ҳар нафас чиқарганда одам ўзини буш қўйиши лозим. Буни бир неча марта такрорлаш даркор. Натижага эришиш учун мунтазам бажариб туришга тўғри келади. Бу асаб толаларини мустаҳкамлаб, бўлар-бўлмагас асабийлашишдан асрайди.

Чойни обдон қайнаган сувга дамлаш керак

Қайнамаган сувга дамланган чой соғлиқ учун хавфли бўлиши мумкин, деб ёзади Focus Online нашри Германияда хавф-хатарни баҳолаш федерал институти чоп этган маълумотларга таяниб. Сабоби чой таркибида бактериялар, ҳатто замбуруғлар бўлиши мумкин. Уларни эса фақат қайноқ сув бартараф этади.

Нашрнинг таъкидлашича, илик сув (26-30 даража) чойдаги эхтимолий хавфли микробларни ўлдириш учун етарли бўлмайди. Газетанинг ёзишича, чой таркибида могор, замбуруғ ёки бактериялар, ҳатто, салмонелла ҳам бўлиши мумкин. Экспертларнинг фикрича, одам ўзини эхтиёт қилиши учун чойни фақат қайноқ сув билан дамлаши зарур.

Шунингдек, чойни соатлаб дам едириш тавсия этилмайди. Чойни дамлагандан сўнг ичса бўладиган энг мақбул вақт - беш дақиқа.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Windows 10:

Компютер ёки ноутбук "осилиб" қолса...

Компютернинг "қотиб қолиши" деганда, аслида, турли техник муаммолар назарда тутилади. Бунда бирор илованинг ишламасдан, экранда "осилиб" туришидан тортиб тизимнинг ишламай қолиб, кўк экран чиқишигача — аксариятида фойдаланувчилар шу атамани қўллашади.

Булардан айримларини қурилмани ўчириб-ёқмасдан ҳам ҳал этиш мумкин ва қуйида шуларни кўриб чиқамиз.

1. График драйверни қайта ишга тушириш

Муаммо айнан график қисмга бориб тақаладиган бўлса, масалан — ўйинни тугатгач экран қорайиб тураверса ушбу усул иш беради. Видео драйверни қайта ишга тушириш учун Win + Ctrl + Shift + B тугмачалар комбинациясидан фойдаланамиз.

2. "Қотиб қолган" дастурни ёпиш

Кўпинча бирор илованинг ўзи қотиб қолиши сабабли компютер ёки ноутбукда муаммо туғилиши мумкин. Бундай ҳолларда ўша дастурни "Вазифалар диспетчери" — "Диспетчер задач" орқали мажбуран ёпиш керак бўлади.

Бунинг учун Ctrl + Shift + Esc тугмачалар комбинацияси ёрдамида "Вазифалар диспетчери"ни чақирасиз, тизим сўровларига жавоб бермаётган дастурни топиб белгилайсиз ва "Вазифани олиб ташлаш" — "Снять задачу" тугмачасини босасиз.

3. Компютерни одатий ўчириб-ёқиш

Агарда юқоридиги чоралар натижа бермаса, қурилмангизни одатий тартибда ўчириб-ёқишга уриниб кўрасиз. Бунинг учун моддий клавиатурадаги "Пуск" ("Start", "Windows") тугмачасини, агарда у ҳам ишламаётган бўлса — Ctrl + Esc тугмачалар жамланмасини босасиз. Очилган бошланғич меню орқали гаджетни ўчириб-ёқишни эса ўзингиз биласиз, фақат ундан олдин маълумотларни (масалан — Wordда ёзилган маттни) сақлаб, иловаларни ўчиришингиз керак.

Шунингдек, Alt + Tab ёки Win + Tab тугмачалар комбинациялари орқали Windows иш столига ўтишга ҳам ҳаракат қилиб кўрсангиз бўлади.

4. Мажбуран ўчириб-ёқиш

Бу усул ҳаммаша иш беради, аммо бунда сақлаб улгурмаган барча маълумотлар ўчиб кетади. Аксарият компютерларда мажбурий ўчириб-ёқиш учун махсус "Reset" тугмачаси бор.

Ноутбуклар корпусида бу тугмача бўлмайди, шунинг учун уни мажбуран ўчириб ёқиш учун одатий ёқиш тугмачасидан фойдаланишга тўғри келади. Бунда ушбу тугмачани камида беш сония босган ҳолда ушлуб туриш талаб этилади: айни шу усулни десктоп компютерларда ҳам қўллаш мумкин.

Xabar

МУАССИС:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА КОМУНИКАЦИЯЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВАЗИРЛИГИ

Бош муҳаррир
Абдуғани АБДУРАҲМОНОВ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:
Шухрат СОДИҚОВ (Ҳайъат раиси), Назиржон ҲАСАНОВ,
Коммуна ИРИСБЕКОВА, Тўлқин ТЕШАБОВ,
Лутфилло ТУРСУНОВ (Бош муҳаррир ўринбосари),
Усмоножон ЙЎЛДОШЕВ (масъул қотиб).

Тахририятга келган қўлёзма ва суратлар эгаларига қайтарилмайди.
Муаллифларнинг фикрлари тахририят фикридан фарқлиғи мумкин.
Нашримиздан кўчириб босилганда "Xabar"дан олинганлиги кўрсатилиши шарт.

Газетани тайёрлашда интернет материалларидан ҳам фойдаланилади.
Баҳоиси келишилган нархда.

МАНЗИЛИМИЗ:

100000, Тошкент шаҳри,
Амир Темур 1-тор кўчаси, 2-уй
(мулк: Олов бозори).
Телефонлар: 71-234-18-59, 71-234-18-31,
факс: 71-234-17-91. E-mail: info@xabar.uz

Обуна индекси — 228.

Газета тахририят компютер базасида терилди ва саҳифаланди.
Дизайнер: Аслидин БҮРИЕВ.
Навбатчи: Усмоножон ЙЎЛДОШЕВ.

ISSN 2010-6424

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 0016 рақами билан 2013 йил 23 июлда рўйхатга олинган.

Газета ҳафтанинг жума кунини чиқади

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Манзил: Тошкент шаҳри, "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

G-157 сонли буюртма.
Офсет усулида босилди.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 4 босма табоқ.
Адади: 4545 нусха.

ISSN 2010-6424

Босишга топширилди — 23.00.
Босишга топширилиш вақти — 24.00.